

KARYS

Kaina 30 ct.

Nr. 16

Kariuomenės Intendantui

Pulkininkui Navakuidėl jo motinos mirties reiškia širdingiausia
užuojantąSpaudos ir Švietimo Skyriaus
viršininkas ir karininkai.**Politikos apžvalga.**

Padunojaus konferencijos darba. Praėjusią savaitę Londone (Anglijoje) ėjo didžiųjų Europos valstybių pasitarimas dėl Padunojaus valstybių ekonominės sąjungos sudarymo. Aišku, kad kiekviena tų didžiųjų valstybių nori iš tos sąjungos gauti sau naudos arba, kad toji sąjunga jai bent nepakenktų.

Ir čia skiriasi tų didžiųjų valstybių reikalai ir kiekviena nori sau kuo daugiau iškovoti. Prancūzai ir anglai nori šios konferencijos planą įteikti Padunojaus valstybėms svarstyti, tuo tarpu vokiečiai ir italai, kurie gyvena arčiau Dunojaus ir jiems ši sąjunga labiau rūpi, nori kartu su Dunojaus valstybėmis svarstyti šios sąjungos planą.

Į tam tikrą muitų sąjungą su Dunojaus valstybėmis nori įeiti ir Vokietija bei Italija ir net Lenkija, o tuo tarpu nori iš jos išstumi Čekoslovakiją. Vadinasi, išeis ne Padunojaus valstybių sąjunga, bet keletos Europos valstybių sąjunga, kuri jokios prasmės prie dabartinių aplinkybių neturi. Taigi, tenka abejoti, ar kas nors iš tų derybų išeis.

Paskutinės žinios šiuos abejojimus patvirtino — ši konferencija pasibaigė be vaisių.

Airiai toliau kovoja už savo nepriklausomybę. Airiai vis dar atkakliai kovoja už savo atsipalaidavimą nuo duoklės mokėjimo Anglijai ir nuo priesaikos karūnai. Dėl duoklės, tai airiai šiaip taip sutinka derėtis, bet dėl priesaikos, tai jie pasiryžę vesti šią kovą ligi galo. Čia jau ne tik piniginiai reikalai, bet ir tautos garbė rišasi. Šiuo atžvilgiu airiai yra atkaklūs ir nemano nusileisti.

Lenkija organizuoja teroristinius aktus Sovietų Rusijoje. Šiomis dienomis Maskvoj buvo teisiami du vyrai Šternas ir Vasiljevas už pasikėsinimą prieš vokiečių pasiuntinybės Sov. Rusijoje patarėją von Tvardovskį. Vėliau paaiškėjo, kad šis pasikėsinimas buvo nukreiptas prieš patį vokiečių ministrį Rusijoje von Dirkseną, bet per apsirikimą nukentėjo Tvardovskis. Taip pat paaiškėjo, kad šis pasikėsinimas buvo surengtas tikslu kompromituoti sovietų valdžią. Tai organizavo lenkų kontrrevoliucionieriai. Tokiomis priemonėmis lenkai prieš visus kovoja.

Amerika dalyvauja pasaulinėj nusiginklavimo konferencijoj. Jungtinių Amerikos Valstybių užsienių reikalų ministeris dalyvaus nusiginklavimo konferencijoj. Sąryšy su tuo, Amerikos ministeris išbus Ženevoj ilgesnį laiką ir tarsis su Europos valstybių vadovais dėl kitų svarbių šių dienų reikalų. Užsienių spauda dėl šios žinios pažymi, kad paties Amerikos užsienių reikalų ministerio dalyvavimas šioj konferencijoj yra reikšmingas tuo, kad lig šiol Amerika susilaikydavo nuo aktingo dalyvavimo Europos politiniuose konferencijose ir tai bus pirmas jų žingsnis šiuo keliu.

Estija nori užmegsti su Lietuva bei Latvija tamprius ekonominius santykius. Paskutiniu metu Estija labai susirūpinusi savo ekonomine padėtimi ir visais būdais stengiasi išlaikyti pusiausvyrą dabartinės krizės metu. Tam tikslui Estija, tarp kitko, stengiasi užmegsti tampresnius ekonominius santykius su savo kaimynais, tarp jų ir su Lietuva. Iš Lietuvos

į Estiją galima būtų eksportuoti žemės ūkio kai kuriuos produktus.

Mandžūrijoj vis dar neramu. Žiniomis iš Mandžūrijos, gyventojai vis dar nenurimsta prieš naują valdžią ir nenori jos pripažinti. Įvairiose vietose eina kovos tarp sukilėlių ir valdžios ir tuo kenčia gyventojai, kurie turi apeisti savo sodybas ir bėgti į Korėją, o jų sodybos deginamos. Naujai valdžiai padeda japonai (kad tuo susilpnintų kiniečius) ir net žada duoti jai paskolą.

Latvių kova prieš lenkų prekių įvežimą. Latviai jau arčiau pažino lenkus ir įsitikino, kad iš draugavimo su jais nieko gero neišeina. Pasirodo, kad lenkai būtinai nori latvius išnaudoti savo ekonominiams tikslams. Paskutiniu metu buvo derybos tarp Latvijos ir Lenkijos dėl prekybos sutarties sudarymo. Latviai reikalavo, kad į Lenkiją būtų išvežama iš Latvijos tiek prekių, kiek yra įvežama į Latviją iš Lenkijos. Tai yra savaimė suprantamas reikalavimas, bet, deja, lenkai su tuo nesutiko. Dabar latviai priversti uždrausti bendrai lenkų prekių įvežimą į Latviją ir pirkti prekių ten, kur galima savo parduoti.

Italija reikalauja greičiausio nusiginklavimo. Šiomis dienomis Italijos vyriausybė įteikė nusiginklavimo konferencijai memorandumą, kur reikalauta nusiginklavimo planus greičiau ir tiksliau įgyvendinti. Pagal italų pasiūlymą, reikia nustatyti artilerijos ir jos municijos kiekį, lėktuvų ir pagaliau laivų kiekį, nes be to, vien tik gražiomis kalbomis užsimant, pasauly taikos nebus.

Išrinktas Vokietijos prezidentas. Kaip „Elta“ praneša, balandžio mėn. 16 d. Vokietijoje buvo antri balsavimai valstybės prezidentui išrinkti. Dabar buvo išstatytos trys kandidatūros: maršalo Hindenburga, Hitlerio ir Thälmano. 19.360 tūkstančių balsų prezidentu išrinktas dar septyneriems metams ligšiolinis prezidentas maršalas fon Hindenburgas.

Vis dėlto Anglija pastatė 3 naujus karo laivus. Nepaisant nusiginklavimo konferencijos, kuri ir dabar dar tebesitęsia, šiomis dienomis Anglijoje buvo nuleista į vandenį 3 nauji karo laivai — naikintojai. Vadinasi, ministrai ten gali tartis kiek nori, o kol kas reikia apsidrausti. Ta politika yra ne vien tik anglų, taip elgiasi ir kitos didžiosios Europos valstybės.

Lėktuvo parašutas.

Neseniai Paryžiuje buvo slapti bandymai su išradimu, kuris turi sukelti perversmą aviacijoj. Tai naujo lėktuvo bandymas, kuris taip pagamintas, kad pavojaus metu visa lėktuvo lakūno sėdynė atsiskiria nuo lėktuvo ir parašuto pagalba ramiai leidžiasi žemyn.

Žodžiu, įvedamas naujas aviacijos principas: kolektyviško apsisaugojimo pradžia. Ne tik keleiviai, bet lakūnas ir visas kroviny visiška apsaugojamas nuo galimų pasitaikyti oro katastrofų. Dar 1930 m. Paryžiuje naujo išradimo autorius pirmą kartą su savo išradimu supažindino tarptautinį aviacijos kongresą, kuris be eilės svarbių dalykų svarstė ir aviacijos istorijoj pasitaikančias katastrofas, ypatingai daug dėmesio kreipdamas į tų katastrofų sumažinimą bei galimą nuo jų apsisaugojimą. Išradėjo sumanymas buvo pripažintas praktišku ir jis tęsė savo tyrinėjimus toliau. Kiek laiko praėjus, jis įteikė prancūzų aviacijos ministerijai savo išradimo modelį. Pirmieji bandymai pavyko labai puikiai ir vyriausybė išradėjui suteikė nemažą pinigų tobulinti išradimą ir testuoti toliau tyrinėjimus.

Dabar išradėjas pagamino tikrą lėktuvą, kuris visiškai pritaikintas jo išradimui įgyvendinti. Išradėjo manymu, tik tuomet bus šokimas su parašutu nepavojingas, kai katastrofos ištiktas keleivis ar lakūnas galės sėdėti savo vietoje, o nepalikti savo vietą ir šokti iš lėktuvo, kaip iki šiol buvo daroma. Štai kodėl išradėjas taip ilgai tobulino savo išradimą. Pasak išradėjo, reikalingiausiu momentu lakūnas patraukia rankeną, keleiviai sėdėdami savo vietoje atsiskiria nuo lėktuvo, išsiskečia parašutas, lopšys su keleiviais lekia atgal, o vėliau ramiai leidžiasi žemyn.

Naujo išradimo bandymai Paryžiuje gerai pasisekė. Bandymus nufilmavo viena kino b-vė. Specialistai tikisi, kad šis išradimas ateity bus labai svarbus aviacijos pažangoj.

Leidžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius.**Redaktorius plk. lt. Kuizinas.**

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė, „Karys“. Telef.: per Vyr. Štabą 56 nr. KAINA: visiems metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt., 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai.

KARYS

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XIV metai

Kaunas, 1932 m. balandžio 14 d.

Nr. 16 (672)

Motinos Dienai artėjant

Gal niekas pasauly nemoka taip karštai mylėti, kaip motina. Ji visko išsižadės, kad tik jos vaikas būtų laimingas, būtų sotus ir aprengtas. Ji kuria vaiko laimę ant savosios laimės ar skausmų griuvėsių. Motinos meilė yra šventas žodis. Ir tokią didžią meilę, apie kurią šv. Povilas laiške kor. 13,4 — 8 eil. sako, kad ji „yra kantri, maloninga. Meilė nepavydi, nesielgia savivalingai, nesipučia. Ji yra nesididžiuojanti, neieško kas jos yra, nesierzina, neįtaria piktaime, nesidžiaugia neteisybe, džiaugiasi gi tiesa; visa nukenčia, visa tiki, viskuo viliasi, visa pakelia“ — tai ir yra pirmiausia motinos širdies meilė! Ir žmonija, atsidėkodama už tą didžiąją motinišką meilę, igyvendino paprotį skirti bent vieną dieną metuose motinos garbei. Kultūringose tautose toji Motinos Diena jau nuo senų laikų gražiai minima. Ir pas mus Lietuvoje jau keletas metų, kai Motinos Diena pradėta minėti. Štai ir šiemet gegužės m. 1 d. skirta mūsų lietuviškai močiutei.

Artėjant tai laimingai dienai, atsistoja klausimas, kaip gi mes ją paminėsime, kuo gi Lietuvos karys išreikš savo dėkingumą savo močiutei. Toli gyvename nuo savo močiutės, tik mintimis galime skristi visur, tačiau savo kūnu esame surišti su savo kasdieniu darbu — negalime patys atlankyti savo motinėle ir ją pasveikinti. Todėl kaip ją pasveikinsime? Neužmiršk, mielas kary, tą dieną nusiusti pas motinėle nors savo „igaliotą pasiuntinį“ — laiškutį, kur gali išlieti savo jausmus, parodyti savo mylinčią

širdį ir padėkoti tiek dėl tavęs vargusiai, tiek nemilgo naktų praleidusiai prie tavo lopšelio, tave vyru išauginusiai ir tėvynę mylėti išmokiusiai motinai. Jei gali, nusiusk jai ir kokią mažą dovanėlę, kuri atneš jai tiek džiaugsmo, kuri išspaus jai iš akių džiaugsmo ašaras, nors ir labai maža ta dovanėlė bebūtų. Motina labiau vertina širdį...

Riteriškai elgiasi tie, kurie moka atsidėkoti savo geradariams. Kiekvienas karys turi būti riteriu ir todėl kvailai daro tie, kurie mano, kad jautriai ir nuoširdžiai išlieti savo jausmus esą nevyriška. Priešingai, būti atviru ir nuoširdžiu, tai daugiau negu vyriška, tai stačiai riteriška.

Bet... nevisiems šiandie galima sveikinti savo močiutes. Gal kam nors jau šaltas kapas priglaudė tą brangią, vienintelę pasauly asmenybę, gal dundėdama žemė amžiams užpylusi karštą atskyrė sūnų nuo motinos. Ir toks našlaitis lai susimąsto tą dieną ir pagalvoja ar jis moka tinkamai pagerbti motinos atminimą, ar daro jis taip, kaip jo motina norėjo, kad jis darytų, ar yra tokiu, kokio motina iš jo laukė. Reikėtų Motinos Dieną aplankyti josios kapą ir pasiskirti ten nors vieną valandėlę širdingam „amžiną atilsį...“ Kas to negali, turėtų nors taip sau tyliai prisiminti savo motušę ir už ją pasimelsti...

Taigi, artėjant tai dienai iš anksto reikia pagalvoti, kuom pagerbsim savo močiutę. O kiekvienas iš mūsų turi savo motutę ar gyvųjų, ar jau mirusiųjų tarpe.

Henr. Kelmas.

Artillerija išvažiuoja.

„Naujienos“ foto.

Kareivių susirgimai ir simuliacija.

Daug kas iš visuomenės tarpo mus karius visuomet sveikais, tvirtais ir žvaliais vaizduojasi. Tą mūsų jaunąją energiją ir sveikatą pabrėždami, žaliūkiais mus vadina. Ir pasakysiu, kad neapsirinka. Juk mes nesididžiuodami prisipažinti galime, kad esame sveikiausi, rinktiniai visos šalies vyrai. Liguistų ir šiaip su kūno trūkumais mūsų tarpe nėra. O jei kartais vienas kitas silpnesnės sveikatos mūsų tarpan ir patenka, tai vis tiek kariškosios tarnybos sunkumų pakelti neišgali. Pirmomis dienomis į kariuomenės rezervus išvyksta. Ir po kelių mėnesių, naujokus prafiltravus, kariuomenės eilėse išimtinai tik sveiki vyrai pasilieka. Todėl ir susirgimai mūsų karių tarpe turėtų būti reti. Teoretiniai juk taip išeina. Prie sveiko ir jauno žmogaus liga, kokia ji nebūtų, vis sunkiau prisikabina. . .

Deja. Tokias išvadas gauname tik teoretiškai samprotaudami. Gyvenimas gi rodo, kad liga nei su sveikata, nei su jaunyste nesiskaito. Guldo visus vienodai: ir senus, ir jaunus, ir mus, karius, kupinus jaunystės ir sveikatos. Retkarčiais kai kam iš mūsų tarpo ir gyvybę pakerta. Laimė tik, kad tas retai pasitaiko.

Mažų susirgimų ir šiaip negalavimų mūsų tarpe pasitaiko daug. Jie nėra pavojingi gyvybei, bet vis dėlto atitinkama medicinos pagalba, nors ir dalies ambulatorijoje, yra reikalinga. Todėl rytais į dalių ambulatorijas susirenka nemažas karių skaičius. Visi jie dalies gydytojui tikrais ligoniais persistato. Bet gydytojas labai greit savo įgudusia akimi jų ligas iššifruoja. Gaunamas toks vaizdas. Tikrai sergančių atsiranda keletas. Kartais jų visai nėra. Reikalingų ambulatorinės pagalbos — dauguma. Likusieji turi neaiškų sveikatos stovį arba pasirodo sveiki.

Kariai su neaiškiu sveikatos stoviu guldomi ligoninėn ištyrimui. Bet klausimas: ką gali pagelbėti ambulatorija ir gydytojas sveikiems? Aišku, kad nieko. Gydytojas, apžiūrėjęs atėjusį į ambulatoriją karį ir radęs jį sveiku, su atitinkamu pažymėjimu grąžina į

ją padalinį, iš kurios jis yra atėjęs. Padalinio vadas tokį savo valdinį už be reikalo vaikščiojimą į ambulatoriją drausmės būdu nubaudžia.

Štai koks finalas gresia tiems, kurie sveiki ambulatorijos duris varsto. Todėl dori ir sąžiningi kariai, iš anksto žinodami, kad jie nieko nelaimės sveiki ambulatorijon nuėję, jon ir neina. Tai daro tik tie, kuriems trūksta sąžiningumo ir kariškosios tarnybos pareigų supratimo. Jie simuliuoja. Ir taip elgias dažnai visai sąmoningai. Drausmės pabaudos jų nebaugina. Jiems svarbu, kaip nors nuglemžti rytinės ruošos ir rytinio pasivaikščiojimo laiką. To jie tik ir siekia. Sveikata jiems nerūpi. Eidami ambulatorijon, kartais dirbtinai stengiasi padaryti nenormaliu savo sveikatos stovį. Ir praktikos žinau, kad nė vienas simuliuojąs kareivis, apgaulingai paleidimą nuo tarnybos išgavęs, lovon negula. Slampinėja kareivinėse kampas iš kampo, tarsi vietos nerasdamas, arba prie pirmos progos savavališkai kur nors iš kareivinių pasprunka. . . Ir, pasibaigus paleidimo laikui, vėl ambulatorijon eina.

Išvada. Pasigailėjimo verti tie kariai, kurie sąmoningai simuliuoja. Jie užmiršta, kad stengdamiesi savo sveikatai pakenkti ir iš gydytojo paleidimą nuo tarnybos gauti — ardo savo sveikatą. Be to, atima dalies gydytojui daug brangaus laiko. Per juos kartais ir tikrai kokį nors negalavimą turįs karys ligoninėn nepatenka. Visa tai verčia pirmoje eilėje rimtai susirūpinti, linkusių simuliacijai karių, artimausius tiesioginius viršininkus. Jie pirmi kuo griežčiausiai su šiuo reiškiniu turi kovoti. Juk karys, kas jis bebūtų, vis tiek — ne simuliacijai kariuomenėn pašauktas. O jeigu taip, tai mes ir stenkimės simuliaciją iš savo tarpo išbraukti. Silpnesniems padėkime. Simuliuoti įpratusius sudrauskime. Nauda iš karto bus dviguba: simuliacijai kelią užkirsime ir dalies gydytojui daugiau laiko sutaupysime, kurį jis galės paskirti slaugymui tikrai sergančių karių. *Jurgis Daina.*

Karaliaučiaus apgulimas 1262 m.

1255 m. kryževiai surengė didelį karo žygį į dar nepavergtus rytinius prūsus. Žygyje dalyvavo daug Europos didžiūnų. Šito žygio metu Prėgliaus upės krante, vidury didelės girios, Tvankste vadinamos, ant kalnelio buvo įkurta medinė Karaliaučiaus pilis. Karišku atžvilgiu vieta kryževiams buvo labai naudinga: iš čia patogiu buvo puldinėti prūsus. Todėl po dviejų metų vietoje medinės pilies kryževiai pastatė galingą mūro pilį, dviem mūro sienom apsuptą, 9 bokštais.

Vergiami prūsai suprato Karaliaučiaus pilies svarbą ir antrojo sukilimo metu, 1262 m., įvairiais būdais stengėsi jį paimti. Nesitikėdami iš karto pilį paimti, jie apsiūtė ją, savo pozicijas sutvirtindami pylimais. Bet atėjo kryževiam pagalba ir prūsai, pralaimėję kautynes ties Kalgės kaimu, atsitraukė. Surinkę daugiau jėgų, jie vėl apgulė Karaliaučių, norėdami badu priversti įgulą pasiduoti. Tuoju prūsų būriai užėmė visus kelius, kurie tik vedė į Karaliaučių. Pilį apsiūtė žiedais naujų pylimų. Kad kryževiai negautų pagalbos laivais, Prėgliaus upe, Priegalio uoste budėjo ginkluoti prūsų laivai. Karaliaučiaus įgula buvo atskirta nuo viso pasaulio.

Tada priešininkai ėmėsi vieni kitiem visokių ne-

lauktų karo gudrybių taisyti. Vieną naktį kryževių pasiūstas naras pragrėžė skyles prūsų laivuose, stovintuose Priegalio uoste, ir šie nuskendo. Tada prūsai stato per Prėgliaus upę apgulamąją tiltą, kuris vėl atkirto susisiekimą laivais su Karaliaučiumi. Tiltas buvo pritaikintas kovoti su laivais ir turėjo ginkluotus bokštus, kuriuose nuolatos budėjo prūsų įgula.

Kryževiai neteko paskutinės vilties. Prūsų sukilimo gaisras buvo apėmęs visą šalį. Daugybė kryževių pilių išgriauta, daug ricierių išžudyta. Greitos pagalbos nebuvo iš kur laukti. Mątydami mirsią badu, kryževiai daro paskutinį žūtbutiną žygį: įsėdę į laivus leidžiasi upe iš pilies žemyn ir atakuoja tiltą. Prasideda kruvina kova ant tilto ir prūsų pylimų. Laimė buvo besišypsanti prūsams, tačiau netikėtai kautynėse žuvo abu prūsų vadai Glandis ir Svaina. Kryževiai užėmė ir sunaikino tiltą. Prūsai atsitraukė.

Dar Karaliaučių puolė gabus natangų vadas Mantis, bet ir jis sunkiai sužeistas atsitraukė. Rytų prūsų raktą — Karaliaučių — kryževiai išlaikė savo rankose. Prūsai nepaėmė Karaliaučiaus, neapgynė ir savo krašto nuo plūstančių iš vakarų kryžiaus skraistė prisidengusių plėšikų. *Sidera.*

Kareivių bibliotekos 1931 metais

1931 m. kariuomenės dalyse buvo 32 bibliotekos, skiriamos kariams. Stambiausios bibliotekos: 9 pėst. pulko — 5.020 tomų, Karo ligoninės — 4.603 tom., 2 ulonų pulko — 3.416 tom., 1 pėst. pulko — 3.316 tom., 3 artil. pulko — 3.081 tomas, geležinkelių kuopos — 2.574 tom. 21 biblioteka turi nuo 1.000 iki 2.500 tomų, 5 bibliotekos — nuo 500 iki 1.000 tomų.

Per metus bibliotekos buvo atidarytos skaitytojams lankyti 6.372 dienos, darbo valandų 27.132. Vidutiniškai kiekviena biblioteka buvo atidaryta lankytojams 200 dienų, darbo valandų 848, arba 4½ val. per dieną.

1931 m. sausio 1 d. visose kareivių bibliotekose buvo 51.210 tom. Per metus vyr. štabo spaudos ir švietimo skyriaus pirkipta ir išdalinta dalims 5.757 tom., pačių dalių pirkipta 923 tom., paaukota 508 tom. Iš bibliotekų išbrauktas 371 tomas pasenusių, sudėvėtų ir netinkamų vartoti knygų. 1932 m. sausio 1 d. bibliotekose buvo jau 58.027 tomai. Per metus priaugo 6.789 tom. (1930 metais — tik 2.400 tom.).

Šiek tiek padidėjo skaitytojų šeima: per metus jų buvo 7.061 karys. Tuo tarpu 1930 m. knygas skaitė 6.819 karių.

Na, ir perskaityta daugiau, iš viso 56.383 tomai (1930 m. tik 52.682 tom.). Bibliotekos apyskaitose žymimos tik tos knygos, kurios duodamos kariams iš bibliotekos išnešti į kareivines. Tačiau kareiviai daug skaito ir skaityklose, įrengtose prie bibliotekų. Čia daugiausia eina apyvarton laikraščiai.

Iš laikraščių „Karys“, „Mūsų Žinynas“, „Kardas“, „Trimitas“, „Lietuvos Aidas“, „Mūsų Rytojus“, „Sargyba“, „Ūkininkų Patarėjas“ gaunami visose bibliotekose. 15 bibliotekų gaunamas „Skautų Aidas“, 12 — „Policija“, 11 — „Mūsų Sportas“, 8 — „Mūsų Vilnius“ ir „Lietuvos Keleivis“, 6 — „Židinys“ ir „Naujas Žodis“, 5 — „Jaunoji Karta“, 3 — „Vairas“, „Lietuvos Gaisrininkas“, „Diena“ ir „Nowiny“, 2 — „Kultūra“ ir „Sodyba“. Laikraščiai su noru skaitomi ir jų dažnai neužtenka, nors kai kur skaityklos gauna ir po keletą egzempliorių.

Paskutinių 5 metų duomenys rodo, kad vienam skaitytojui tekdavo perskaityti: 1927 m. — 4,3 tom., 1928 m. — 6,5 tom., 1929 m. — 7,8 tom., 1930 met. — 7,7 tom., o 1931 m. jau 8,0 tom.

Knygų pareikalavimas atskirais bibliotekų skyriais parodytas lentelėj (%-tais).

Bibliotekų katalogo skyriai	Pėstinink. dalys	Kavaler. dalys	Artilerijos dalys	Karo technikos dal.	Aviacija	Pėstinink. divizijų štabai	Kitos įst. ir smulk. dalys	Visos kariuom. kareivių bibliot.
0. Bendro turinio veikalai	1,7	1,3	3,0	5,5	3,1	0,5	1,7	2,4
1. Filosofija	0,9	0,5	3,3	1,5	1,2	0,0	0,1	1,1
2. Tikyba	1,0	3,7	1,8	1,0	3,7	0,5	0,6	1,8
3. Socialieji mokslai	7,8	6,7	2,1	1,5	8,8	3,1	5,4	5,0
355. Karo mokslai	1,2	2,3	5,0	3,5	13,8	0,5	3,7	4,3
4. Kalbamokslis	0,5	15,8	5,5	0,7	0,9	2,9	2,4	4,1
5. Giežtieji mokslai	2,3	15,6	4,0	3,0	4,0	2,0	1,5	4,6
6. Pritaikomieji mokslai	6,2	7,9	7,1	7,3	7,5	3,8	7,7	6,8
7. Menas. Fiziškas auklėjimas	6,7	0,3	6,4	3,4	9,5	1,0	3,8	4,4
8. Literatūra. Beletristika	61,1	31,0	55,4	65,9	39,3	80,0	68,0	58,0
9. Istorija. Geografija	5,6	14,9	6,4	6,7	8,2	5,7	5,1	7,5
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Palyginus atskirų ginklų ryšių bibliotekų esamą turta ir perskaitytas 1931 metais knygas, pamatysime, kad aviacijoj ypač daug skaitoma. Jei laikyti bibliotekos knygas = 100%, tai perskaityta net 139%. Antroje vietoj eina pėstininkai, jie sunaudojo 74,5% savo bibliotekų turto. Toliau seka pėstininkų divizijų štabai — 60% ir bemaž tiek pat karo technikos dalys — 58,1%. Kavaleristams ir artileristams mažiau lieka laiko knygoms skaityti, reik arklius prižiūrėti, valyti, šerti, girdyti. Tai ir statistikai atsiliepia. Kavalerija pasinaudojo 39,9% savo bibliotekų knygų, o artilerija — 36,3%. Paskutinėj vietoj eina įvairių įstaigų ir smulkių dalių bibliotekos, iš jų turto sunaudota vos 13,3%.

Bibliotekas veda: vieną — pulko kapelionas, 12 — karininkai, 3 — viršilos, 9 — vyr. puskarininkiai, 2 — jaun. puskarininkiai, 3 — eiliniai, 2 civil. tarnautojai. Padėjėjai yra 6 bibliotekose, jų — 1 viršila, 3 vyr. pusk., 1 grandinis ir 1 eilinis. 5 bibliotekos, be to, turi po 1 raštininką (1 vyr. pusk., 1 grandinis ir 3 eiliniai).

Iš senesnių bibliotekorių minėtini 9 pėst. pulko kapelionas kun. Petrauskas, 2 pėst. pulko kapit. Ališauskas, transporto rinktinės V kat. civ. tarn. Gecevičius (dirba bibliotekoj 9 met.), 2 ulonų pulko vyr. pusk. Pesys (6 met.). Po 5 metus dirba savo bibliotekose šarv. rinkt. tankų kuopos leit. Marcinkevičius ir II pėst. divizijos štabo viršila Jononis; po 4 metus dirba aviacijos leit. Šulcas, III pėst. divizijos štabo viršila Valsiūnas, šarvuoto traukinio vyr. pusk. Liutkus ir veter. puskarininkų mokyklos vyr. pusk. Valančius.

Bibliotekoriai, rašydami savo bibliotekų metines apyskaitas, paprastai pareiškia ir savo pageidavimus bei sumanymus.

Autorinktinės ir Karo ligoninės bibliotekoriai prašo daugiau knygų, ligoninės skaitytojai nori „naujų laidų“¹⁾, be to, ir daugiau žurnalų. Žurnalų prašo ir geležinkelių kuopa, o pionierių batalionas net nurodo pageidaujamus žurnalus, tai yra „Bangos“, „Sportas“

¹⁾ Dabar į kareivių bibliotekas perkama tik naujų, paskutiniųjų laidų knygas.

ir „Naujas Žodis“.) Lengvesnio turinio, beletristikos knygų, prašo 8 pėst. pulko, geležinkelių kuopos, šarvuotųjų rinktinės tankų kuopos ir šarvuoto traukinio bibliotekos. Tankų kuopa ir šarvuoto traukinio skaitytojai prašo, be to, kambarinių žaidimų ir skaityklas.

Rimtesnės literatūros nori aviacija — „mažiau brošiūrų“... o auto rinktinės prašo „ypatingai specialybės — technikos, auto ir bendro lavinimosi knygų“.

Ypač brangus ir įsidėmėtinas 7 pėst. pulko bibliotekoriaus j. ltn. Šliažo pageidavimas. Jis prašo „papildyti karo skyrių knygomis, kurios būtų prieinamos puskarininkiams ir sumaniems eiliniams, kurių dėka minimi kariai galėtų įgyti daugiau žinių kariškame paruošime. Pav., knygos-vadovėliai, kur prieinamai išdėstoma smulkių vienetų veiksmas įvairiose kautynių padėtyse ir pan. Tokias knygas ar kariškas apysakas skaitydamas, karys įgautų daugiau kariško sąmoningumo. Bet, deja, tokių knygų lietuvių kalba beveik nėra, vertimų taip pat“.) Į j. leit. Šliažo pageidavimą — sumanytą turėtų atsiliiepti mūsų rašytojai kariai!

) „Bangos“ tiktų bibliotekoms ir šiaipjau dalims, kur yra radio. Platesnių radiofonų programų niekur kitur nesuras. Neverta pirkinėti užsienių žurnalų, su programomis, kai turime savo.

) Kitose šalyse tokių knygų leidžiama. Turi jų lenkai, o ypač daug leidžia rusai. Jie net tą patį temą aprašo 2 leidiniuose: trumpiau — kareiviams skiriamuose („Biblioteka krasnoarmejeja“), plačiau — puskarininkiams („Biblioteka mladesgo komandira“).

Viena mūsų kariuomenės dalių bibliotekų.

Prancūzai rūpinasi krašto saugumu. Vokiečių žiniomis, pagal mobilizacijos planą Prancūzijos kariuomenė karo metu bus sudaryta iš 3 ešelonų: 1) Europos taikos meto kariuomenė — 25 pėstininkų ir 5 raitininkų divizijos, 2) 20 atsargos divizijų, kurias mobilizuos per 6-8 dienas ir 3) 20 antros rūšies atsargos divizijų. Pirmasis ir antrasis ešelonas, sustiprinti dar kai kuriomis Afrikos divizijomis, sudarys vadinamąją apsaugos armiją su 1,5 milijono karių. Visų trijų ešelonų mobilizacija — 70 pėstininkų ir 6 raitininkų divizijos, bus baigta per 3 savaites. Prancūzai iš viso galės mobilizuoti 4.100.000 prancūzų ir 750.000 kolonijų gyventojų. Dabar atsargoje esą laikoma 25.000 lengvųjų kulkosvaidžių, 18.000 sunkiųjų kulkosvaidžių, 3.200 lengvųjų patrankų, 2.100 sunkiųjų patrankų, 3.500 tankų ir daugybė kitokių karo reikmenų.

Šiemet esą numatyta pašaukti 16.200 atsargos karininkų, kurie turi papildyti savo kariškas žinias.

Artimiausioje ateity numatyta įsteigti 1.097 aerodromus, iš jų 693 — kolonijose. Šie aerodromai, pagal oficiališkąsias

J. E. PONUI KRAŠTO APSAUGOS

MINISTERIUI PULK. GIEDRAIČIUI.

Lietuvos Kariuomenės Kūrėjų Savanorių Sąjungos Lietuvos Karaliaus Mindaugo Panevėžio skyriaus visuotinis narių suvažiavimas sveikina Tamstą, mūsų garbingos kariuomenės Vade, ir linki Tamstai patvarumo ir pasisekimo paruošti mūsų jaunimą garbingiems Lietuvos žygiams. Mes tikime, kad, atėjus lemiamai valandai, mes, savanoriai kūrėjai, Tamstos kviesti galėsime bendrai su Tamsta atnešti savo auką ant Tėvynės aukuro.

*Liet. Kar. Mindaugo Panevėžio
Skyriaus Suvažiavimo
prezidiumas.*

1932 m. balandžio m. 3 d.
Panevėžys.

5 pėst. pulkui reikalinga lėšų knygoms aptaisyti, „nors nedidelės sumos pinigų. Pulkas mažai turėdamas ekonom. sumų negali bibliotekai nieko skirti. Knygos, gaunamos iš spaudos ir švietimo skyriaus, tenka padėti į spintą, nes neaptaisyty negalima naudoti, kadangi jos greit suplyšta. Dėl lėšų ir įrankių stokos patiems negalima aptaisyti.“⁴⁾

3 art. pulkas laukia „aiškių ir tikslų taisyklių kareivių bibliotekų turtui tvarkyti.“

Aviacija prašo etatinio bibliotekoriaus padėjėjo ar raštininko, tinkamos patalpos bibliotekai.

Seniau spaudos ir švietimo skyrius užpirkdavo knygas kareivių bibliotekoms vieną kartą per metus. Dabar tai atliekama dažniau, 2-3 kartus. Knyga greičiau pasiekia skaitytoją ir nusiskundimų dėl knygų pasivėlavimo arba netinkamumo visai nebėra.

A. R-as.

⁴⁾ Kitose dalyse aptaisymo reikalai stovį geriau. 9 pėst. pulkas jau seniai įsitaisęs savo aptaisymo dirbtuvę. Pigiau ir greičiau. Per metais ir 1 pėst. pulke kapelmeisteris Kulikauskas įrengė modernišką aptaisymo dirbtuvę. Čia galėtų siųsti knygas ir kitos dalys. Darbas atliekamas pavyzdingai, nes dirbtuvės vedėjas p. Kulikauskas ilgą laiką vedė aptaisymo dirbtuvę milžiniškojo Valstybės (dabar „Spindulio“) spaustuvėje.

žinias, steigiami civilinės aviacijos reikalams, bet, iš tikrųjų, jie taikomi karo reikalams.

Nauja gaubica. Spaudos žiniomis, Amerikoje padaryta 10 egz. naujos 105 mm gaubicos. Ši gaubica sveria 1,750 kg.; granata — 11 kg; didžiausias atstumas — 14 km.

Naujas šarvuotas automobilis. Amerikoje padirbtas naujas šarvuotas automobilis „T-4“, kuris pasižymi ypatinga konstrukcija. Jis sveria 3,78 t., variklis — 135 arklių jėgų, ilgumas — 3,65 m, aukštumas — 2,14 m; įgulą sudaro 4 žm. Šis automobilis turi 4 ašis. Du ratai laisvi. Jie rieda tik nelygiose vietose. Bandymo duomenims amerikiečiai nesą dar visiškai patenkinti. Dar tobulinsią. Būsiąs sukonstruotas „T-5“.

Naujas šarvuotis — Prancūzijoje. Vokiečių spaudos žiniomis, Prancūzijoje esąs sukonstruotas naujas šarvuotas automobilis su 4 ašimis. Jis taikomas bendradarbiauti su kavalerija. Pirmieji bandymai davę visiškai gerų vaisių. Šiemet manevruose būsią išbandyti įvairių tipų automobiliai ir nuo gautų duomenų pareisiąs galutinis jų įvedimas kariuomenėje.

TANKAI IR KOVA SU JAIS.

Didžiojo karo metu pasirodymas pirmųjų tankų, šių iki tol nematytų šarvuotų mašinų, šliaužiančių laukais be kelių, per griovius, ardančių vielų tvoras, sukėlė vokiečių eilėse sumišimą ir jie tapo nustumti. Tada dar niekas nežinojo, kaip reikia kovoti su tankais ir kur yra jų stipriosios bei silpnosios pusės.

Tenka manyti, kad būsimajame kare tankai bus plačiai vartojami. Todėl iš anksto reikia žinoti techniškas kovos priemones ir mokytis bendrai veikti bei kovoti su jais.

Tankų yra trys rūšys: sunkieji, vidutiniai ir lengvieji. Sunkieji tankai sveria keliasdešimt tonų (1 tona lygi 1000 kgr. arba 20 centner.), vidutiniai — 10 ir daugiau tonų, lengvieji — mažiau 10 tonų. Tankai ginkluojami patrankomis ir kulkosvaidžiais. Be to, kuo didesnis tankas, tuo daugiau jis turi kulkosvaidžių ir tuo stambesnė jo artilerija. Yra tankų tokių mažų, kad juose talpinamas tik vienas kulkosvaidis su vienu žmogumi, kuris kojomis valdo mašiną, o rankomis šaudo iš kulkosvaidžio. Tokie tankai vadinami tanketėmis.

Sunkus tankas gali eiti 10 km. per valandą, vidutinis — kiek greičiau, o lengvas — 20 ir daugiau kilometrų. Sunkiojo tanko veikimas siekia 20 — 30 km., o vidutinio — kartais pasiekia 100 ir daugiau kilometrų, gi lengvasis tankas gali veikti dar didesniuose toluose.

Taigi, sunkusis tankas gali veikti beveik išimtinai su pėstininkais, nes turi ir nedidelį greitį, ir nežymų veikimo tolį. Vidutinis, o ypač lengvasis tankas, gali būti priskiriamas ir prie pėstininkų, ir prie raitininkų.

Kokie uždaviniai pavedami atlikti tankams?

Svarbiausias tankų uždavinys — praskinti kelią puolantiems pėstininkams bei raitininkams, naikinant sutiktas prieš ugnies priemones, ardant įvairias kliūtis ir keliant prieš eilėse sumišimą. Kadangi tankai gali eiti per įvairias kliūtis (griovius, vielų tvoras ir t. t.), nesustodami šaudyti ir jų šarvų nepramuša kulkos, todėl tankai yra labai vertingi ir pageidaujami pėstininkų (raitininkų) draugai ir pavojingi priešui.

Dabar pakalbėsime, kaip tankai vartojami kautynėse.

Kautynėse tankai vartojami ne atskirai, bet masėmis, grupuojant juos po kelis į būrius bei kuopas. Tada tik tankai gali suteikt naudos. Mažiausias tankų junginys — būrys, trys tankai. Tankai vieni neveikia, jie visada veikia kartu su pėstininkais, nes jie gali greit nuslopinti pėstininkų ugnį, suardyti vielų tvorą, kulkosvaidžių lizdus ir t. t., bet paimtą vietą atlaikyti negali. Tankai tik praskina pėstininkams (raitininkams) kelią, o pėstininkai (raitininkai) paima vietą ir įsitvirtina joje bei toliau išplečia laimėjimą.

Išvengti artilerijos ugnies, o taip pat netikėtai užklupti priešą, tankai į kautynes įvedami staigiai ir, dažniausiai, prieš auštant. Todėl jie dar naktį užima tam tikras vietas, iš kurių patogiu yra pradėti pulti. Jei dėl kurių nors priežasčių tenka pulti dieną, tai tankai maskuojami krūmuose bei miškeliuose, gi jiems pradedant pulti, prieš jų atakos frontą sudaroma dūmų uždanga arba dirbtiniai rūkai.

Paprastai, pėstininkai puola paskui tankus kuopų bei būrių sudėtyje, bet kartais sudaromos tam tikros mažos pėstininkų ir tankų grupelės. Tokiais atsitiki-

Pavergtieji sukilo!

I.

Vieną gražią pavasario dieną, kada saulutė taip gražiai kepino; paukščių balsai skambėjo po įvairius Lietuvos kampus; linksmynosi ir gėrėjosi visi gyviai, aplinkui pažvelgęs matei pralinksmėjusią gamtą ir jos visas gražybes. Ir štai, po miestus ir kaimus praskambėjo seniai lauktoji žinutė: lenkų pavergta Ukraina sukilo, o su jais sykiu sukilo ir pavergtas Vilniaus kraštas...

Ši žinia praskambėjo po visą kraštą su tokia pakelta nuotaika, kad bematant skambėjo žodžiai kiekvieno mūsų tautiečio lūpose. Iš jų veidų buvo galima matyti, kad kiekvienas, kas gyvas, kam tik jėgos leidžia, stos į pagalbą savo tautiečiams, kurie ilgą laiką nešė verguvs jungą.

Visur tik buvo girdėti įvairūs gandai ir spėliojimai: kas bus, ar pavyks mūsų tautiečiams išsivaduoti iš lenkų nasrų, ar teks eiti į pagalbą ir mums... Kiekvienaime veik kampe buvo matyti besitariančių piliečių būreliai ir aiškinančių bei sprendžiančių šio momento svarbumą.

— Sveikas, Kazy! Ar girdėjai, kad seniai lauktoji diena atėjo?! Juk Lenkijoje sukilimas! Žinai, Kazy, sako, kad mums reiks eiti juos maldinti, — taip juokaudamas Jonas pasitiko savo draugą.

— Girdėjau, kur čia negirdėsi, juk ir maži vaikai, ir tie jau kalba — atsakė Kazys — tik kas žino, kaip čia viskas gerai baigsis?

— Aš manau, turi baigtis sukilėlių laimėjimu, nes, reikia pasakyti, kad sukilo didesnė valdomos Lenkijos dalis.

— Tai jiems, broli, riestai!...

— Ne tik riestai, bet ir visai blogai!... Girdėjau, kad mūsų miestelyje pradėjo rinkti savanorius į sukilėlių kariuomenę, kurie nori eiti į pagalbą pavergtiems broliams. Tai ir visai lenkams bus nekaip! O kad žinotum, sako, tiek daug norinčių yra, kad nespėja ir registruoti!

— Gal ir tu manai eiti savanoriu? — užklusė. Kazys savo draugą Joną.

— Taigi, manau eiti. Ną ką čia veiksi. Susitikau Pransų Petrą, Etašį Joną, Baltruniuką ir daug kitų draugų, ir visi tik kalbina, kad eičiau rašytis, girdi, kartu eisiva. Jie, mat, visi įsirašė... — aiškino Jonas savo draugui Kaziui.

— Jie, mat, visi šauliai! Jie turi eiti! — atkirto Kazys.

— Eik tu, ką tauški niekus, visiems neprivailoma! Ten daug ir nešaulių yra, pavyzdžiui Skinskis Juozas, Ažinas Pranas, Kruklys Petras ir daug kitų, aš su visais kalbėjau.

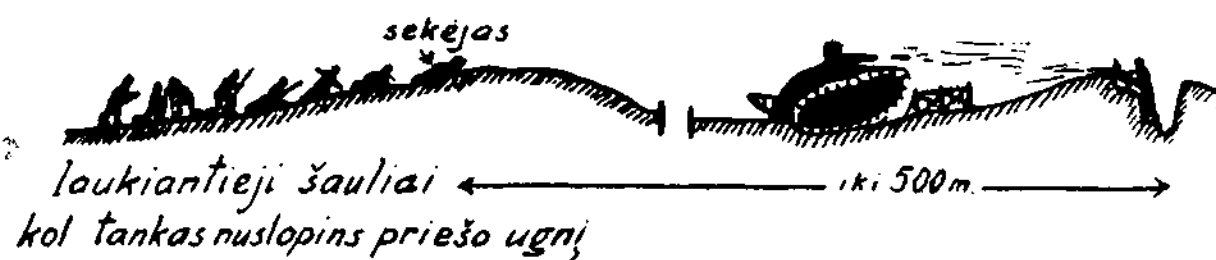
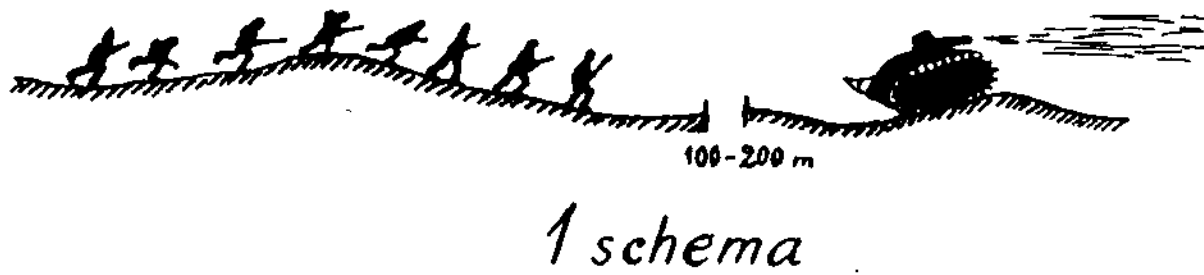
— Eik, eik! Ar neikiši galvos, kur nereikia, tai žinosi! Atsirado, mat, „savanoris“.

Jiems besikalbant priėjo senas jų pažįstamas Vladas Statkus, kuris apylinkėje buvo žinomas, kaip susipratęs ūkininkaitis, buvęs kariuomenėje savanoriu, tarnavęs anais sunkiais laikais, kada Tėvynei grėsė

mais paskui kiekvieną tanką eina tam tikri šaulių skyriai, kurie veda paskui save savo kuopų ataką.

Kaip tas atliekama?

Pirmiau tankai sustatomi savo pėstininkų užpakalyje, o paskui šoksniu jie aplenkia pėstininkus ir eina jų priešakyje, kaip parodyta 1-je ir 2-je schemeje.

Pirmu atveju pėstininkai eina arčiau, o antru, kada tankas apšaudomas, toliau, bet abiem atvejais pėstininkai turi vieną tikslą: kai tik tankas nuslopins kulkosvaidžių lizdą, tuoj šokti pirmyn ir paimti pasislėpusius nuo tanko prieš pėstininkus bei apmėtyti juos rankinėmis granatomis.

Šaulių skyriai turi eiti, taikydami prie vietos, paskui tanką, kiek galima arčiau, ir negaišdami išnaudoti kiekvieną savo tanko laimėjimą. Gali atsitikti, kad ir pėstininkai padės tankui. Tankui kas nors atsitiko (būtent, įkliuvo į prieštankinį griovį) — greitą pagalbą jam suteiks šaulių skyrius.

pavojus. Dabar, gavęs žemės sklypą, su žmona ir gyvena.

Pamatę gerai pažįstamą Vladą, abu pradėjo jo klausinėti įvairių naujienų.

— Aš maniau, kad jūs abu jau stojot savanoriais, o čia dar tik naujienų klausinėja — atsakė Vladas.

— Aš manau stoti savanoriu, tik štai Kazys mane niekina — atsakė Jonas.

— Ką tu klausai Kazio, juk jis buvo amžinas bailyš ir bus!... Tas, kas niekina savo pareigas, nėra vertas žmogaus vardo (pasakė vienas mokslininkas). Gi mums, siekiantiems visiems vieno tikslo — pavergti Vilniaus ir kitų kraštų atvadavimo — nėra ko nusigąsti ir niekinti kitus, kurie žinodami savo pareigas eina tiesos keliu, tiesdami pagalbos ranką vergūvę kenčiantiems broliams... Gi tu, Kazy, būtum suaugęs vyras, ar galėtum taip kalbėti? Nemanau, kad tu toksai būtum! — drąsiai paaškinio Vladas.

Kazys iš pradžių nieko nesupratęs, ką yra pasakęs, dabar atsidūrė keblioj padėtyj, neturėdamas ką rimto į tai atsakyti.

— Aš... nieko blogo nesakiau, tik... šiaip pajaukavau... Aš pats gerai suprantu savo pareigas ir, pirmai progai pasitaikius, eisiu iš vien su jumis — paaškinio Kazys.

— Vyras brolau! Seniai taip reikėjo sakyti. Še ranką! Aš pats pirmas užsirašiau, nebodamas į tai, kad ir žmoną turiu, o jūs juo labiau nebūkit bailiais — padrąsino Vladas.

Tačiau, jei tankas sustoja, prieš kliūdytas arba prieš sunkiai nugalimą kliūtį, slenkantieji paskui jį pėstininkai neturi sustoti: jie turi jį aplenkti. Tokiais atsitikimais tankui padės kiti pėstininkų ešalonai ir tankas, pasitaisęs, pavys savo pėstininkus ir vėl eis jų priešakyje.

Svarbiausia gynimo priemonė prieš tankus yra artilerija. Artilerija iš anksto numato, kur tankui lengviausia praeiti ir prieš tokias vietas stato savo pabūklus, kurie tiesiai taikydami šauda tankus iš artimų atstumų. Visada, kokią padėtį mes neužimtume, artilerija sudaro prieštankinio gynimo planą ir vykdo jį. Žygyje tokie atskiri pabūklai eina paruošti žygio užtvarose — priešakinėse bei šoninėse; ginantis bei sustojus vietoje, jiems iš anksto parenkamos vietos; taip pat išstatomi tokie atskiri pabūklai ir puolant tokiomis kryptimis, kuriomis tankų pasirodymas yra galimas. Ee to, su tankais kaunasi ir visa artilerija, prieš tankams pradėjus pulti. Šaudyti į tankus kai kuriose valstybėse pėstininkai turi savo artileriją, taip vadinamą **bataliono artilerija**, kuri įeina į bataliono sudėtį, kaip, pavyzdžiui, sunkiųjų kulkosvaidžių kuopa. Iš šios artilerijos patrankų šaudoma sviediniais, kurie pramuša tankų šarvus iš atstumų iki 500 m. (750 žingsnių) ir arčiau.

Su tankais kaunasi visos kariuomenės rūšys; kaunasi ir pėstininkai. Ką gi jie gali padaryti? Pirma — jie gali šaudyti į tankus iš artimų atstumų paprastomis kulkomis, taikydami į tankų plyšius. Kulkos, susidurdamos su šarvais, įkaista, esamas kevalė švinas tirpsta, ir ištirpęs švinas, kaip vanduo, praeina pro plyšius ir apakina sėdinčius tanko viduje žmones — o mums to ir reikia. Antra — rankinės granatos. Jos veikia iš artimiausių atstumų. Pavyko prieit arčiau prie tanko — mesk po tanku rankines granatas, bet ne vieną, o

Sukirtę draugai rankas, išsiskirstė savo keliais.

Praėjus kelioms dienoms, žygiavo jaunuolių būriai. Diena iš dienos būriai dauginosi į milžiniškus pulkus ir plaukė į pietų šalį su dainomis. Dainos garsai skambėjo po plačią Lietuvą ir kiekvieno susipratusio tautiečio ausyse skverbėsi galingų dainos žodžių garsai... ir ilgai juose pasiliko.

Pulkas jaunų pasiryžėlių eidami ten, kur jie buvo reikalingi, pražygiavo per tą kaimą, kur gyveno Vladas Statkus, Jonas Ramoška ir Kazys Gronskis.

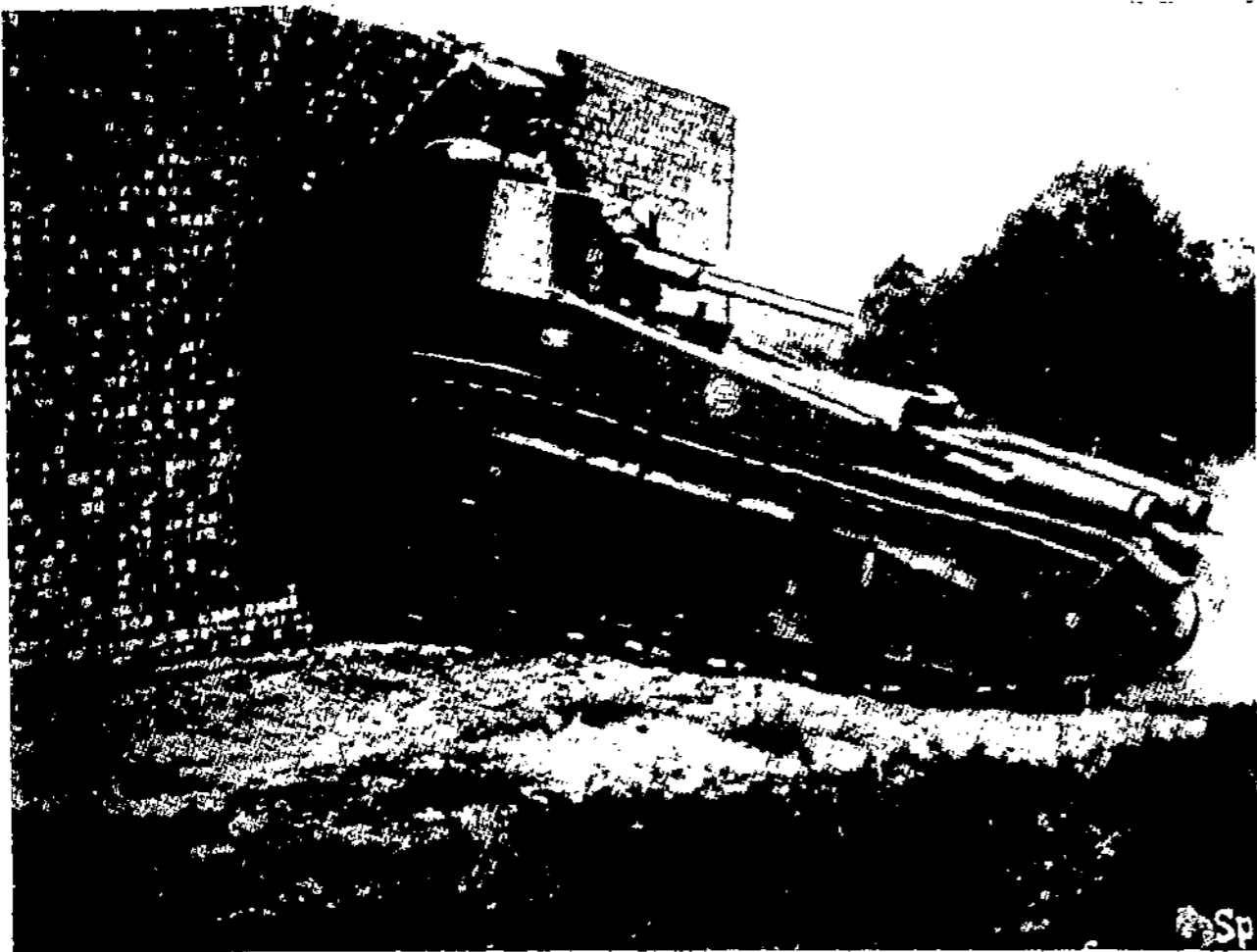
Paskutiniai du vyrukai, pilni jaunystės kraujo, buvo geri draugai. Vienas jų — Kazys Gronskis, — buvo vienturtis stambaus ūkininko sūnus, kurį tėvai norėjo apvedinti ir pavesti jam ūkį valdyti, tačiau nei tėvai, nei jis pats negalėjo rasti turtingos žmonos, o iš šiaip kokių — nenorėjo rinktis. Mat, senos tėvų tradicijos neleido kitaip pasielgti. Antras — Jonas Ramoška, gyveno prie tėvų — ūkininkų ir turėjo sužadėtinę, kurią labai karštai mylėjo. Neseniai, atlikęs karo tarnybą, manė ją vesti. Buvo veiklus ir gabus vyrukas; dalyvavo įvairiose organizacijose, kur savo veiklumu gan pasižymėjo ir žmonių buvo gerbiamas. Šiek tiek prastrinęs organizaciniuose darbuose, įgijo ne tiek moksliską, kiek praktiską inteligentiškumą.

Užgirdę vyrukai dainos garsus: „... Geležinis vilkas Panery sustaugs...“ viską metę išbėgo į gatvę pažiūrėti praeinančių kovotojų pulkus.

Pulkas apsistojo kaime mažam poilsui.

penkias — šešias, jas surišus. Tiek granatų pramuša vikšrą ir tankas sustoja.

Pionieriai turi taip pat daug priemonių kovai su tankais. Prie jų priskiriama: prieštankiniai grioviai, kliūtys iš suverstų prieš mūsų pozicijas medžių, kliūtys iš bėgių, įkastų į žemę 1 mtr. kitas nuo kito įstri-

Tankas grauna mūro sieną

žai (viršutiniaisiais galais prieš link) ir minos, kurios statomos tokiomis kryptimis, kuriomis tankai yra laukiami. Šios minos sprogdina tanko vikšrą ir tankas išeina iš rikiuotės.

Svarbiausia, kaunantis su tankais reikia atskirti tankus nuo lydinčių juos pėstininkų. Tą stengiasi atlikti visos kariuomenės rūšys.

Prie minimų vyrų priėjo atsisveikinti Vladas, kuris buvo pasiruošęs į tolimą žygį ir drauge su šiuo pulku keliavo. Jo širdingi atsisveikinimo žodžiai juos dar daugiau paveikė ir padarė ruošis ir eiti sykiu — kovotojų eilėse.

Po trumpo poilsio pasigirdo žygio komanda. Jaunų kovotojų pulkas vėl pradėjo ruošis į tolimą žygį...

— Žinai ką, Kazy, maniau ir šiaip ir taip... Smagu būtų ir mudviem žygiuoti kartu su jais. Jei tu eitum drauge, tai aš viską metęs eičiau — pratarė Jonas.

— Man tai niekis eiti, ką turėčiau palikti, kas būtų nepamirštama. Štai tau, kas kita: turi savo gražią Onutę, ką ji tau pasakys? — atsakė Kazys.

— Nesirūpink, šiaip taip įkalbėsiu ir pats šiuo laiku prisimiršiu, tik eik drauge! Matysi, ar aš liūdėsiu! Ji man tikrai suteiks palaimą šiam kilniam žygiui! — atsakė Jonas.

Gal reiktų eiti, ką gi aš vienas čia likęs veiksiu?

— Duokš ranką, dar rytoj, anksti rytą, saulei netekėjus, mano senukas mus arkliais pavežės ir mes pasivysim šį pulką ir stosim sykiu su jais...

Susitarę šiuo reikalu, sukirtę draugiškai rankas, draugai išsiskirstė prie galutinio pasiruošimo į tolimą žygį — į Vilniaus žygį...

Aušta rytas. Gamta bunda iš miego. Aplinkui girdėti malonūs puokščių balsai. Visur smagu, linkma, visi džiaugiasi pavasario smagumais. Po ilgos ir

Artilerija savo ugnimi atskiria tankus nuo priešų pėstininkų; gi pėstininkai praleidžia tankus, pasislėpę nuo jų, ir, praleidę juos, visomis savo ugnies priemonėmis — kulkosvaidžiais ir pan. — apšaudo priešų pėstininkus.
Kapitonas Soročkinas.

Viens, du, trys!.

Viens, du, trys!...

aš karys —

Man jaunos jėgos krūtinėj;

dirbu Lietuvai tėvynei.

Sergėt laisvę — idealas!

Vilniaus soste kelio galas.

Priešas mus nesulaikys —

Viens, du, trys!

aš karys!...

Žingsnį žengiam — dreba žemė!...

Smarkų smūgį priešui lemia...

Žino žemę ir dangus:

— Lietuvis tik laisvas bus!...

Prakeikimas priešui kris;

Viens, du, trys!

aš karys!..

Pergalės dainą džiaugsmingą —

mes užtrauksime galingai,

— Ir saulėtą Vilniaus rytą,

pamatysim baltą Vytį!...

Jis smarkus priešams skraidys!

Viens, du, trys!

aš karys!...

Ant. Jokimas.

sunkios žiemos išvarginti visi gyviai pradėjo džiaugtis, sulaukę linksmesnio gamtos pakitėjimo. Laukuose artojai, pasikinkę į žagrę, plėšia dirvonus, linksmą dainelę niuniuodami.

Prie vartų atsisveikina Jonas su Onute. Ji ašaroje paplūdusi prašo „nevažiuok“!

— Ne, negaliu, pasižadėjau — turiu ištesėt! Tu gerai žinai, kad einu ne vien tau ir sau gerą darydamas, bet ir visai tautai. Jei niekas neis savo pavergtiems broliams į pagalbą, jie žus, o sykiu ir mes turėsime kentėti be savo sostinės. Būk tvirta, nenusimink — aš grįšiu! — ramino Jonas Onutę.

— Joneli! Tu žūsi, aš tavęs nesulauksiu!.. Iširs visa mūsų svajota ateitis... Užžels takai, kuriais tu pas maneėjai... Kas bus?!.. Joneli, nevažiuok! — verkdamas maldavo Onutė.

— Nenusimink, Onute! Aš ištesėsiu savo žodį! Atvaduosim Vilnių; mudu apsivesim, gyvensim laimingai ir grožėsime pergyventomis dienomis... Ši, tau šiandien taip baisi, diena, ateity liks tik sapnu... Šiandien tu palaimink mane į žygį, sutvirtink mano pasiryžimą, aš... keliausiu...

Onutė, karštai prispaudus Joną, pabučiavo ir... atsisveikino, laimindama jį, išeinantį į Vilniaus žygį.

Jonas, pasikinkęs savo bėrį, seno tėvelio palydėtas, sykiu su draugu Kaziu išvyko į pasirinktą kelią.
Vikrutis.

(B. d.)

Mirštu už tėvynę!

(Mok. J. Skvireckui ir K. Šidagiui — Lietuvos vasaros rytų partizanams-savanoriams atminti).

1919 m. balandžio m. 4 d. bolševikai antrą kartą užėmė Panevėžį. Vienas jų, Vitebsko pulkas, apsistojo Bernatonių, Rėklių, Gasparų ir kit. kaimuose, kai riame Lėvens upės krante. Jų tikslas buvo plėsti veikimą į šiaurės vakarus nuo Panevėžio. Diena iš dienos paruošti kulkosvaidžiai žiūrėjo į antrą Lėvens pusę, kur buvo bolševikų vadinamieji „baltieji“. Tų kaimų gyventojų, kuriuose stovėjo bolševikų kuopos, gyvenimas buvo baisiausias. Plėšimai, kratos, grasinimai diena iš dienos stiprėjo. Ypač tos šeimos kentėjo, iš kurių tarpo buvo savanorių. Nėkantriai laukė tos dienos, kada baigsis sunki vergovė.

Apie 4 val. ryto Saužilos pievose, už Bernatonių km., pasigirdo vienas po kito, kaskart tankėdami, šūviai. Sujudo bolševikai, pasipylė grandinės. Gyventojai, kas gyvas išsislapstė už namų pamatų, nes kulkos pradėjo čaižyti stogus, sienas. Apie porą valandų tratėjo šautuvai ir kulkosvaidžiai. Jaučiama buvo, kad šį kartą bolševikai nebus nugalėti, nes jų buvo daug didesnės jėgos. Neramiai plakė širdys, šiurpuliai kratė kūną, lyg nujausdami ką negerą.

Po pusryčių sužinojom, kad bolševikai vasaros rytų partizanų, vadovaujamų Michalevičiaus, puolimą atrėmė ir paėmė porą belaisvių. Belaisviai buvo uždaryti Rėklių km. galinėj troboj.

Pasinaudojęs vaiko amžiumi, nubėgau pažiūrėti belaisvių. Didelė troba pilna bolševikų. Už didelio stalo sėdi belaisviai: Pušaloto mok. J. Skvireckas ir K. Šidagis. Kažin kaip neaiškiai prisiminė 1914 m., kada K. Šidagį pirmą sykį pažinau, kai ruošėmės į Panevėžio gimnaziją... Ir vėl susitikimas, bet koks šiurpulingas... Arčiau prieiti neprileidžia, žiūriu iš tolo. Bolševikų akys nukreiptos į belaisvius. J. Skvirecko veidas nuo mušimo patinęs ir kruvinas. Siūlo vandens nusiprausti. Atsisako, nes „vis tiek sušaudysit“ — pasigirsta drąsus atsakymas. Bolševikai tyčiojasi iš jų: siūlo pasilikti raudonoj armijoje, viskas būsią dovanota. Belaisviai atkerta: „Geriau mirsim, bet išdavikais neliksim!“. Mėgina tardyti. Atsakas — tylėjimas. Pas J. Skvirecką pamato tautinių spalvų trikampį ženklelį, kokį dėvėjo pirmieji savanoriai. Sienoje pamato tokių pat spalvų tautines vėliavėles... nuplėšia, sumindo kojomis. Stebisi, kodėl nėra „baltumo“ žymių.

Apie 11 val. susirenka „draugų teismas“, kurio sudėtį sudarė pasižymėję komunistai — „katoržnikai“ (taip juos vadino kiti bolševikai). Valandą laiko taręsis „teismas“ nusprendė: K. Šidagį sušaudyti Rėklių km. ganyklose, o J. Skvirecką siųsti į Panevėžį tardymui, po to tik nubauti mirtimi.

Gyventojai, sužinoję, kad Šidagį varys čia pat į bausmės vietą, grupavosi pakluonėse. Moterys laužė rankas, tyliai aičiojo, braukė ašaras. Vyrai su skausmu slėpė keršto jausmus. Keturi bolševikai, nuvedę į krūmus belaisvį, liepė jam pasirinkti vietą... Velionis pasirinko vietą ant kalniuko tarp trijų eglių. Vienas bolševikų dūręs durtuvu krūtinėn; jam pervirtus — sušaudė...

Visą savaitę apylinkėje buvo skausmo tyla. Ne taip sužvėrėjusius bolševikus tas beginklio nužudymas taip pat paveikė. Buvo jaučiamas mažas bruzdė-

jimas. Kiti suprato, kad tai nebuvo jų įprastai vadinami „baltieji“.

Gyventojai prašė, kad leistų nužudytąjį palaidoti, bet neleido. Pora vyresniojo amžiaus vaikų, parinkę vieną ūkanotą dieną, grioviais nušliaužė ir prikirte eglių šakų, apdėjo kūną, kad žvėrys ir paukščiai nesudraskytų. Vėliau, kada bolševikai iš tų kaimų pasitraukė, padirbo karstą, kryžių ir palaidojo jo nužudymo vietoje.

Pušaloto mok. J. Skvirecką, nuvarę į Panevėžį, žiauriai tardė (J. Novako knyg. „Lietuvai besikeliant“, 99 psl., yra šiek tiek paminėti belaisviai ir pačios kautynės). Tardymui pasibaigus, nuvedė ant kapinių ir liepė išsikasti duobę. Matę pasakoja, kad nurengė iki skalbinių. Užrišo akis. Kada jau pasiruošė šaudyti, ten pat dalyvavęs jo tikras brolis, tarnavęs raudonoj armijoje, tarė jam: „Ką norėjai, tą ir radai!“. Mok. J. Skvireckas sušukęs: „Mirštu už tėvynę! Lai gyvuoja Lietuva!“ Pasipylė šūviai ir nuvirto į duobę. Tai tokios buvo tragiškos tų dviejų karžygių žudymo scenos.

Vėliau, kada Panevėžys buvo atvaduotas, jų kūnai buvo iškasti ir palaidoti gimtinės kapinėse — Pušalote.

Išvežant K. Šidagio kūną, jo giminės pasiėmė ir kryželį, kuris pastatytas jį laikinai laidojant. Kryželis buvo reikšmingas tuo, kad ant jo buvo prirašyta pašėliu labai daug gražių išsireiškimų, posakių, eilėraščių apie karžygio pašaukimą, pasiaukojimą tėvynei ir garbingą mirtį. Kapas, o vėliau likusi kapavietė, nuolatos buvo puošiama gėlėmis. Sekmadeniais kaimų jaunimas dažnai rinkdavosi ton vieton atminti žuvusius, stiprinti sielą, grūdinti pasiryžimus būsimiems žygiams.

St. J-kis.

Rašo pranešimą.

Nežinomo kareivio kapo atsiradimo istorija.

Pagal anglų pavyzdį, visos dalyvavusios didžiajame kare tautos pradėjo statyti paminklus žuvusiems karžygiams pagerbti. Pirmas tokio paminklo pašventinimas buvo 1919 m.

Westminster'o kapinėse, kur ilsisi Anglijos išymesnieji vyrai, karžygiai, politikai ir dvasios genijai, buvo paskirta vieta nežinomo kareivio kapui ir pastatytas jam paminklas. Paminklo atidengime dalyvavo kariuomenės dvasininkai ir anglikonų bažnyčios atstovai.

Jau senų senovėje tuo pat būdu buvo pagerbiami žuvusieji už tėvynę kareiviai. „Kenotafiai“ — buvo kapai be lavonų paskirti žuvusiems kareiviams. Jie tris kartus buvo šaukiami vardais ir kviečiami „apsi-

Prancūzų juodosios kariuomenės karžygiams, žuvusiems didžiajame kare, paminklas Reimse (Prancūzijoje).

gyventi“ tuose kapuose. Bet mūsų laikų nežinomo kareivio kape, iš tikrųjų, ilsisi nežinomo kareivio kaulai. Tuo padidinama kapo simbolinė reikšmė. Tokius paminklus nežinomam kareiviui savo sostinių centruose pasistatė beveik visos dalyvavusios paskutiniame kare tautos.

Budapešte nežinomas kareivis ilsisi prie Millennium'o paminklo. Romoje, prie tautinio paminklo figūros, prie Piazza Benatia. Paryžiuje prie Arc de Triomphe (Nugalėjimo vartai), Londone paminklas žuvusiems yra prie parlamento ir nežinomo kareivio kapas Westminster'o kapinėse. Briuselyje nežinomo kareivio kapas su paminklu yra tarp dviejų liūtų figūrų prie kongreso stulpų. Bukarešte nežinomas kareivis buvo palaidotas prie karo muziejaus Karlo parke. Paryžiuje ir Briuselyje prie nežinomo kareivio kapo dega amžinoji ugnis.

Vokietija ir Austrija kol kas dar neįvykdė sumanymo pagerbti savo žuvusius karžygius. Bet nežiūrint abiejų kraštų finansinių sunkumų, jie tuo reikalu rūpinasi. Austrijai tuo reikalu ypač susirūpinusi Juodojo Kryžiaus d-ja, kurios garbės narys yra pats Aus-

trijos prezidentas. Vėlinių dieną minima draugija leidžia „Atminimo raštus“ žuvusiems kariams.

Prieš kelerius metus buvo pasiūlyta pastatyti paminklą žuvusiems kare, Austrijos Alpių viršūnėse. Bet pasiūlymas nebuvo priimtas, nes tokią vietą mažai kas galės aplankyti. Neseniai vienas karininkas pasiūlė tą paminklą statyti senovės hunų grabų pavidalu. Jis žadėjo ir modelį paruošti, kad padidėtų piliečių susidomėjimas tuo reikalu ir gausiai aukotų paminklo statybos reikalams.

Čia paminėsime dar kitus būdus karžygiams pagerbti. Rovereto'e, prieš karą Austrijai priklausiusioje vietoje, senoje pilyje buvo pakabintas milžiniškas varpas nulietas iš savųjų ir priešininkų patrankų medžiagos.

Kas vakaras 20 val. „Campana di Caduti“ (žuvusiųjų varpas) skambina 5 minutes visų žuvusiųjų atminimui be skirtumo tautos ir religijos. Be to, kiekvienai tautai yra paskirta tam tikra diena ir tada varpu minimi tos tautos karžygiai. Dabar kilo sumanymas toje vietoje pastatyti didžiulį bokštą, iš kurio radio bangos varpo skambėjimą perduos po visą pasaulį.

Alpių mieste, Kufšteine, buvo pastatyti milžiniški vargonai. Jų liūdesio akordai per radio perduodami į tolimus kraštus. Yperne anglai pastatė triumfo lanką prie žuvusių kareivių kapinių „Atminimo salės“ viduryje. Užrašyti vardai visų 58.600 kritusių per karą tame krašte.

Pulko štabo organizacija.

Lenkų „Przegląd Piechoty“ (pėstininkų žurnalas) nagrinėja pulko valdymo reikalus. Dabartiniu metu pulko valdymas pasidarė labai sudėtingas. Vienam pulko vadui sunku įpinti visas pulko darbo sritis. Darbo labai dalies vado energija turi būti nukreipta į pulko valdymą tikroj to žodžio prasme. Visi kiti reikalai: ryšio organizacija, tiekimas, evakuacija turi pereiti pulko štabo žinion. Štabo viršininkas turėtų būti diplomuotas (baigęs gen. štabo akademiją) karininkas. Štabo viršininko priklauso operacijų dalies viršininkas, žvalgybos (žinių) dalies viršininkas, ryšių viršininkas ir ūkio viršininkas. Ūkio viršininko žinioj yra gydytojas, ginklininkas, chemijos priemonių viršininkas ir kiti. Naujos organizacijos projektas bus svarstomas spaudoje.

Lenkų visuomenė susirūpino karo laivynu. Neseniai Varšuvoje susidarė iniciatorių grupė, kurios tikslas — remti karo laivyną. Tam tikslui renkamos aukos. Esą jau surinkta 183,282 zlotai. Visų paštų taupomosiose kasose atidarytos tam tikros einamosios sąskaitos, kad kiekvienas pilietis galėtų nors ir menką auką įnešti. Surinktos aukos bus suvartotos karo laivyno statybai.

Taip pat susidarė tikrosios tarnybos ir atsargos karininkų grupė, kuri sumanė Pilsudskiui padovanoti nardomąjį laivą „Maršalas Pilsudskis“. Karininkai, puskarininkiai ir net kareiviai apsidėjo tam tikrais mokesčiais pagal gaunamą algą. Dabar jau esą surinkta 1.400.000 zlotų.

Naujas bombonešis. Prancūzijoje neseniai pastatytas naujas bombonešis „AB—20“. Jis padirbtas iš metalo, viensparnis, dviliemenis, su 4 varikliais, kurių jėga lygi 2400 arklių jėgų. Šis bombonešis, iš tikrųjų, yra militarizuotas susisiekimo lėktuvas „DB—70“. Pereitų metų manevruose dalyvavo ir šis lėktuvas (tik su 3 varikliais) ir sėkmingai atliko desanto uždavinius.

Bombonešis sveria 13,5 tonos, tame skaičiuje 2,5 bombų; ginkluotas 4 kulkosvaidžiais. Naujo bombonešio bandymai buvo atlikti Bordo aerodrome. Pasiiekta šių duomenų: didžiausias aukštis — 6,500 m., didžiausias greitis 3500 m. aukštume — 215 km. per valandą, 4500 m. aukštume bombonešis laikėsi 35 min., lėkimo tolis — 1000 km. su 2 t. bombų.

Kariškas parengimas Japonijoje

Sekdama Europos šūkiams, kad gimtojo krašto gyvenimas ne vien kariuomenės, bet visų to krašto gyventojų reikalas, Japonija šį šūkį pradėjo įgyvendinti 1917 m., organizuojant karišką gyventojų parengimą.

Organizacinį kariško parengimo darbą pasiėmė karo ir švietimo ministerijos.

Tačiau 1923 m. milžiniškas žemės drebėjimas, per kurį buvo sugriauta didelė sostinės — Tokio dalis, sutrukdė jau paruošto įstatymo įgyvendinimą. Baisi žemės drebėjimo nelaimė dar daugiau sustiprino kariško parengimo organizavimo idėją, nes pasirodė, kad japonų visuomenė nebuvo paruošta ir išauklėta organizuotai pergyventi kritiškąsias valandas.

Ši aplinkybė ir buvo akstinas, kuris paakino vyriausybę pirmučiausia imtis jaunuomenės organizavimo ir auklėjimo darbo.

Karo ir švietimo ministerių iniciatyva buvo organizuota speciali komisija, kuri ir paruošė kariško parengimo nuostatus.

Kitur ir moterys kariškai paruošiamos

Jau 1925 m. į mokyklas komandiruojuama pirmoji karininkų partija, o kitais metais jaunuomenės kariškas parengimas gavo ir organizacijos formas.

Šį darbą iš karto plačiai parėmė visa japonų visuomenė. Labai gerai paveikė pažadai, kad išėjusiems kariško parengimo kursą bus sutrumpintas karo tarnybos laikas. Tępraėjo tik keletas mėnesių, kai visame krašte susiorganizavo apie 15.000 kariško parengimo skyrių su daugiau kaip milijonas dalyvių.

Kariško parengimo darbas geriausia sekėsi ir plito kaimuose, kur dalyvių skaičius siekdavo iki 90%. Dideliuose miestuose šis darbas nebuvo toks vaisingas.

Pasirodė, kad po pirmųjų pomokyklinių metų šioj organizacijoje dalyvavo beveik du trečdaliai viso jaunimo nuo 16 iki 20 metų amžiaus. 1926 m. kariško parengimo kursą išėjo apie 100.000 jaunuolių ir 1927 m. jie buvo priimti į kariuomenę. Tais metais karo vadovybė turėjo progos pirmą kartą įvertinti šaukiamųjų karišką parengimą. Pirmieji duomenys buvo palankūs, nes individualaus mokymo periode instruktorių darbas buvo žymiai lengvesnis, tačiau tolesni duomenys buvo ne visai patenkinami. Pasirodė, kad kariško parengimo laikotarpis buvo nustatytas per trumpas ir išleidžiamųjų egzaminų metu dalyviai buvo perlengvai praleidžiami.

Po šio buvo atlikta visa eilė organizacinių paskaitų: padidintas instruktorių skaičius, buvo paskirta šiam darbui daugiau lėšų, kurių vieną milijoną jėnų davė vyriausybė ir puspenkto milijono savivaldybės ir privačios institucijos.

Aukščiausio klestėjimo laipsnio kariškas parengimas Japonijoje pasiekė 1927 m. Vėliau jis kiek atslūgo. Atoslūgis nasireiškė dėl nepakankamo prieššaukiamojo

parengimo. Pašauktieji turėdavo sunkumų kariuomenės dalyse, ypač su karo tarnybos laiko sutrumpinimu, nes kariška vadovybė praktikoj šias lengvatas teikė tik gabesniems ir geresniems nariams, apeidama likusius.

Dabartiniu metu visi kariško parengimo netobulumai sunormuoti, darbas eina normalia vaga ir gali būti pavyzdžiu kitiems.

Reikia pabrėžti, kad šis darbas Japonijoje turi labai gerą plėtimosi dirvą dėl didelės savo tėvynės meilės ir visuotinio valstybei lojalumo.

Kariškas Japonijoje organizavimo darbas išnaudojamas ir visuomenės su kariuomene supažindinimo ir suartinimo tikslams.

Be jokių kliūčių leidžiama jaunimui sekėti kariuomenės rengiamus manevrus. 1929 m. po didelių Ibaraki provincijoje kariuomenės manevrų buvo atliktas pirmasis mokyklų ir atskirų kariško parengimo skyrių patikrinimas. Tą patikrinimą atliko pats Japonijos imperatorius Chirochito. Nuo to laiko panašūs mokyklų ir kitų kariško parengimo skyrių patikrinimai atliekami kasmet, po kariuomenės manevrų.

Be tokių patikrinimų, laikas nuo laiko šiai organizacijai būna organizuojami ir specialūs kariuomenės dalių pratimai. Vieni tokie parodomieji kariuomenės pratimai buvo atlikti 1930 m. Tokio — sostinės apylinkėse. Šių pratimų tema buvo pėstininkų bataliono puolimas su tankų būriu. Be to, buvo parodomi kavalerijos mokymo būdai: pavyzdingas jojimas, voltižruotė ir kt., taip pat sunkiosios ir lengvosios artilerijos baterijų šaudymas.

Be tokių parodomųjų kariuomenės pratimų ir manevrų, kariško parengimo skyriai dažnai ir patys savarankiškai organizuoja įvairius pratimus. Dideli tokie dvipusieji pratimai buvo 1930 m. Ūsaka miesto apylinkėse. Šiuose pratimuose dalyvavo apie pusantro tūkstančio narių. Abiem pusėm vadovavo karininkai — mokyklų kariško parengimo instruktoriai.

Administracinės valdžios organai ir visuomenės darbuotojai kariško parengimo propagandą gyvai remia, kad ji kuo daugiausia plistų ir klestėtų. Labai dažnai rengiamus pratimus finansuoja didesnės prekybos institucijos arba atskirų fabrikų direkcijos.

Apie įvairių civilių organizacijų dalyvavimą kariškame parengime ir bendradarbiavime su kariuomene gali paliudyti šis pavyzdys, kuris, kaip tradicinis, yra labai išsiplatinęs ir prigijęs kaimuose ir miesteliuose.

Paleidžiamus į atsargą kareivius pasitikti visuomet atvyksta prie kareivinių jų giminės arba artimieji, žodžiu, speciali delegacija, kuri atsarginį lydi į jo kaimą ar gimtąjį miestelį. Čia ir įvyksta pati svarbiausioji ir iškilmingiausioji sutikimo ceremonija.

Įžengiantį į savo kaimą atsarginį, pirmučiausia sutinka senesnieji gyventojų atstovai ir pasveikina jį. Paskui atsarginis užsodinamas ant arklio, kurį veda du seniausieji ir garbingiausieji to kaimo ar miestelio atstovai. Tokia iškilminga eisena eina iki atsarginio gyvenamojo buto. Per visą tą ceremoniją jojantis laikosi labai iškilmingai, sveikinimus ir pagarbą priima išdidžiai, tylėdamas. Ši ceremonija yra paimta iš japonų riterių papročių ir pažymi, kad tas jaunuolis yra atlikęs tėvynei svarbiausias pareigas. Tokių atsarginių sutikimo iškilmių organizavimu dažniausiai rūpinasi kokia vietos organizacija. (B. d.)

Jaunieji, daugiau drausmės, daugiau kariškumo!

Pradėjęs kituose kraštuose plisti kariškas paruošimo mokslas turėjo įtakos ir mūsų valstybei. Jei tiek daug rūpinasi didžiulės Europos valstybės, tai mums reikia daug daugiau dirbti ir rūpintis, nes mūsų laukia rytojūs, rytdienos darbai, darbai dideli ir būtini. Mes turim būti kiekvieną valandą pasiruošę į žygį, kuriuo galėtumėm nuskaidrinti ir nuvalyti tamsiuosius tėvynės rūkus ir atstatyti Lietuvą į tikrąją jos vietą.

Kariškas paruošimas dar neseniai pradėtas, bet dideliais šuoliais eina pirmyn, kas kartą užkariaudamas vis daugiau ir daugiau jaunimo širdis, įdiegdamas tikrosios tė-

vynės meilės jausmą ir supažindindamas su kariškomis žiniomis. Šis mokslas ne tik duoda mums teisės lavintis kariškuose dalykuose, bet įpareigoja mus žiūrėti į jį, kaip į būtiną mūsų laikų auklėjimo sistemą.

Mūsų lektoriai stengiasi atlikti kuo daugiausia, nori sujungti jaunuolius ir įvesti į karišką gyvenimą. Bet neturės tikros reikšmės kariškasis mokslas, žinios, statutų „kalimai“, visi mūsų raportai, jei mes neturėsime pakankamai drausmės, jei mes nejusime to kariškumo, kuri ugdo mumyse mūsų gerb. lektoriai. To mums dar trūksta. Per pamokas bei užsiėmimus bandom vienas ki-

tas krėsti juokus ar šiaip šį tą prasiimanom. Venkim, jaunieji, to, nes drausmė yra ne tik kariuomenės, bet ir visos žmonijos pamatas. Jei mes apsišarvosim tikru drausmingumu, tada pajusime, kad stovim ant tvirto pamato, kurio nė milžiniškos priešojėgos neįkaš. Nenorėkime, jaunieji, kad mūsų lektoriai jėga, lyg botagu, verstų prie drausmės, prie kariškumo, bet parodykim jiems, kad mes suprantam jų reikšmę ir ugdom savyje. Todėl būkim drausmingesni, parodykim daugiau kariškumo.

Manau, kad šią klaidą mes greit atitaisysim šūkiu: „Jaunieji, daugiau drausmės, daugiau kariškumo!“

J. Sirmunėlis.

Algirdėnų šventė. Balandžio 10 d. II-ji D. L. K. Algirdo draugovė minėjo savo 8 metų veikimo sukaktuves. 18 val. 30 min. „Aušros“ berniukų gimnazijos rūmuose, išsirikiavusi draugovė, sutiko tuntininką vyr. sktn. maj. Šenbergą ir po to, atvykusį vyriausią skautininką pulk. vyr. sktn. J. Šarauską. 19 val. pradėjo sueigą gyvuoju D. L. K. Algirdo paveikslu. Draugininkui psktn. E. Karanauskui pranešus apie draugovės veikimą, per 20 vilkiukų ir 7 skautai davė įžodį. Po įžodžio draugovės skautus pasveikino vyriausias skautininkas pulk. vyr. sktn. J. Šarauskas, kuris savo kalboje priminė draugovės globėją D. L. K. Algirdo žygius sustiprinti savo tautą ir jos garbę. Skautų garbė reikalauja būti tokiais pat karžygiais, kokiais buvo mūsų didieji valdovai. Draugininkas padėkojo vyriausiam skautininkui už pareikštus linkėjimus ir malonų atsilankymą, kartu padėkojo visiems draugovių atstovams, atvykusiems pasveikinti draugovę. Po to, draugovės skautai gražiai suvaidino kelis iš skautų gyvenimo vaizdelius, o vilkiukai padeklamavo ir padainavo.

Pasibaigus programai, skautai su atsilankiusiais svečiais linksmai pažaidė, o skautų tėveliai ir tunto štabo nariai buvo pakviesti arbatėlėn. Čia vaišinami susipažino su draugovės veikimu ir pasitarė skautų ir tėvų bendradarbiavimo reikalu. Šis algirdėnų žingsnis (bendradarbiauti su skautų tėveliais) yra tikrai sveikintinas.

V. Vėversėlis.

Atleido aštuntokus. Jurbarko valdžios gimnazijoje po Velykų aštuntokus atleido nuo kariškojo parengimo pamokų. Mat, į pavasarį jiems ir šiaip jau daug darbo, o su karišku parengimu, per visus metus sąžiningai dirbdami, jau visai gerai susipažino. Jų trimestriniuose lapeliuose šypsosi gražūs kariškojo parengimo pažymiai, kurie bus nukelti į atestatus.

Šrapnelis skeveldra.

Ukmergės skautų padangė. III Dr. V. Kudirkos dr. vė suruošė jaunesniems vadams (skiltininkams, paskiltininkams) kursus, kuriuos lanko gražūs skautų būrelis. Balandžio 5 d. buvo iškilmingas kursų atidarymas. Tikslas — paruošti didesnę paskiltininkų kadra.

Ant. U.

Vilkaviškis. Anksčiau mūsų gimnazijoje kariško paruošimo pamokos būdavo vieną sykį per savaitę, o dabar po du kartus.

Pirmiau taip pat būdavo kariškas paruošimas kiekvienai klasei skyriumi, o dabar dvi klasės atlieka kartu įvairius kariškus pratimus ir t. t.

Bangus - Tinavičius.

Pagalbon savo gamtos draugams. Tik pirmiesiems saulės spinduliams pradėjus tirpdyt sniegą, subruzdavo skautai gaminti linksmiams pavasario giesmininkams namelius, kad šie parlėkė galėtų džiuginti žmones. Velykų atostogų metu pas kiekvieną skautą buvo lyg speciali inkilų dirbtuvė. Visi skubėjo, stengėsi, daugiau ir gražesnių inkilų padaryti. Prisidirbę inkilų,

Kauno rajono tunto skautai stato paukščiams namelius savo Sefo, Respublikos Prezidento, sodely.

V. Kizlaičio foto.

Kauno tunto skautai šių metų balandžio 5 d. suruošė Kaune paukščių šventę. 16 val. visi susirinko „Aušros“ bern. gimnazijos kieme su įvairiai išmargintais inkilais. Čia tuojaus atvyko vyriausias skautininkas pulk. vyr. sktn. J. Šarauskas su vyr. skautų štabo užsienių dalies vedėju mjr. vyr. sktn. Valušiu. Vyriausias skautininkas pasveikino skautus šia pirmąją skautų pavasario švente ir priminė skautų pareigą padėti savo gamtos geradariams — giesmininkams paukšteliams. Po to, su tunto adjutantu apžiūrėjo draugovėse inkilus. 17 val. visi skautai susiskirstė grupėmis ir įkėlė prezidentūroje, Karo muziejų, Karo ligoninė, miesto sode, Nepriklausomybės aikštėje, skautų sklype, ir kt. per 60 inkilų. Be to, kiekvienas skautas įkėlė po inkilėlį savo gyvenamoje vietoje. Šiuo kartu daugiausia ir geriausių inkilų pagamino VI D. L. K. Gedimino draugovė. Kai kurių draugovių skautai savo įkeltus inkilėlius pasiėmė savo globon ir taip visa skiltis per visus metus seks paukštelių inkiluose gyvenimą.

V. Vėversėlis.

„Oro Sporto“ grupė (T. T. Jėz. Gimnazija). Po Velykų vėl sujudom. Leit. Adomavičiaus paskaitas vėl laikomos, vis labiau įdomios ir patraukiančios. Dabar jau priėjome iki parašutų ir propelerių. Gimnazijos vyriausybė leido naudotis dirbtuvėmis, kuriose statysim savo planerį. Šią savaitę tikimės gauti iš kino seansų pajamų. Aukų knyga taip pat paruošta. Šioje knygoje charakteringas užrašas: „Aukštyn į erdvę, kur ramu ir šventa! Mūsų siekimai“. Narių yra apie 50. Visi mokiniai grupę patenkinti ir laukia, kada pradės statyti savo sklaidytuvą.

Trosas Eleronas.

Ltn. Adomavičius T. T. Jėzuitų gimnazijos „Oro sporto“ grupel apie parašutus. J. Steikūno foto.

Iš žydų skautų gyvenimo. Pulk. Šarauskas, vyriausias skautininkas, balandžio mėn. 9 d. lankėsi žydų skautų „Hachomer Hacair“ organizacijos šventėje, kuriai sukako jau vienuolika metų, kai ji Lietuvoje užmezgė puikiausius savo dainus. Lietuvoje iki šiol žydai veikė atskirai ir tvarkėsi, kaip tik jiems patiko, bet išleidus L. Sk. S-gos įstatymą, skautų vadovybė nusistačiusi sutvarkyti tinkamai žydų skautų reikalus. Žydai dabar turės priklausyti per vietos tuntininkus vienos tos pačios skautų vadovybės. Energingai žengiant skautų organizacijai pirmyn ir griežtai nustatant visą darbo tvarką, neišsemiamos energijos vyr. skautininko pulk. Šarausko dėka, ir šis žydų reikalas įgaus griežtos ir aiškios tvarkos pobūdžio.

Pats sukaktuvių minėjimas būtų visai neblogas, jei ten būtų įnešta truputį ir valstybingumo, bet, apgailėstaujant tenka pasakyti, kad paminėjimas dvelkė visai kitokia dvasia, net Tautos himno ir to nesugiedota. Koncertas, kurį vykusiai atliko pačių skautų orkestras, irgi neatliko nė vieno lietuviško dalykėlio, bet už tai rusiškų melodijų teko girdėti gal net per daug. Nedrįstu neigti to, kad žydai taip visur išlaiko savo tautos charakterį ir neleidžia jam nutautėti (tai jų galybės paslaptis), tačiau pagerbimas valstybės, kurioje jie gyvena, rodos, tam nepakenktų ir būtų visai savo vietoje.

Henr. Kelmas.

Feljetonas.

Kariškas paruošimas

Visi dar gana gerai atsimena tuos laikus, kada mūsų jaunimas apie karišką mokslą, galima sakyti, nusiimanė tiek, kiek kaimo moterėlė apie automobilio mechanizmą. Juk dar ne taip seniai ir patys Mikalojaus laikų kareiviai, ištarnavę po 25 metus, būtų tik nusišpiovę, jei jiems būtų kas tvirtinęs, kad kulkosvaidis šaučo tikromis kulkomis, o ne šiaip sau kas nors baladojas basliu per lentas. Šiandie galima sakyti, ir II klasės gimnazistas jau sugeba parašyti „Kariui“ apysaką kaip trys vyrai gali perlaužti prieš frontą, išvaikyti prieš generalinį štabą ir atlikę eibes kariškų žygdarbių, lyg tas V. Kudirkos Kruglodurov Vziatko- vič, grįžti su vėliavom ir karo grobiu.

Karo amatas ir strategijos painieji mokslai mūsų jaunimui dabar paprasčiausias dalykas.

Sakysim, koks norint III klasės Skinkiokas dabar jau nebešauo iš montekristo žvirblius, neberašo draugės Marytės garbei sieksninius eilėraščius, bet, kaip pridera jaunikačiui, ragavusiam karo mokslo, į gyvenimą žiūri grynai strategiškais akimis. Tokia paprasta statinė vandeniui vežti jam jau sukelia kariško pabūklo vaizdą, o geometrijos kreivąsias linijas jis jau nevadina kitaip, kaip tik trajektorijomis. Jo kariškas pastabumas tuoj suvokia, kad moterėlė su naščiais eina labai blogai į koją ir ne taip žingsniuoja, kaip to kariški rikiuotės statutai reikalauja.

Kai kartą matematikos pamokoj mokytojas paklausė užsimąsčiusio Skinkio:

— Ką gausime pakėlę racionalinę tiekumą į trečią laipsnį?

— Puskarininkį. Nes pirmasis laipsnis yra eilinis, p. mokytojau!

Ir žino dabar visi klasės berniukai, kad laipsnio atžvilgiu grandinis yra lygus kvadratui, o Newtono binomas, tai jau kažin koks aukštas karininko laipsnis.

Skundžiasi ir guodžiasi dabar gimnazijos mokytojai, o ypač rudabazdis matematikas ir fizikas, kad vaikų galvose dabar, įvedus karo pamokas, pasidarė tikra Babilonija ir jei jie paklausia kurio nors tautos žiedo, kurie gyviai priklauso grobuonių grupei, tai Skinkio- kas atsako už kitą, kad lenkai ir vokiečiai.

Kai kapitonas pamokoj vaikams aiškina apie pakėlimus ir pažeminimus laipsnyje už bausmes ir paklausia Jonylos, kas daroma su nusikaltusiu grandiniu, Jonyla atsako:

— Jam, p. kapitone, reikia ištraukti kvadratinę šaknį.

— ...?

— Dėl to, kad šaknies traukimas yra atvirkščias veiksmas laipsnio kėlimui, o jis gi nusikalto.

Kapitonas, aišku, pagalvoja ir jei jis geras pedagogas ir įvertina iniciatyvą ir kombinuojančią galvą, tai dar klausia to paties Jonylos:

— O po kokio kirčio priešas jau neatsipeikėja?

— Žinoma, kad nuo dešinio, nes jis yra staigus.

Aišku, kad kapitonas po tokios kariškos pamokos gimnazijoje išsineša pilną galvą šviesių minčių ir vilčių, kaip mūsų moksleivija, apsišarvavusi kariškom žiniom apie trajektorijas, piramides ir tvirtagalius kirčius, ateityje jau Newtono binomo laipsnyje vadovaus dideliu Lietuvos priešų išgaščiui.

HaBe.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

P. L. P. Karo mokykla.

Stygų orkestras. Seniau buvę Karo mokykloje stygų orkestrai buvo vedami ir mokomi patyrusių ir muzikai atsidėjusių žmonių ir todėl buvo laikomi vieni, ne tik dėl savo muzikališkumo, bet ir dėl žmonių skaičiaus, geriausiųjų mūsų kariuomenės stygų orkestrų. Rodos, 1927 m. išvykus iš mokyklos stygų orkestro vadovui, 2 kuop. vadui kap. Karveliui (dabar pulk. leit.), turėjo likviduoti ir stygų orkestrą, nes nebuvo kas jį mokyti, tvarkyti ir vadovauti. Tiesa, buvo suorganizuojami ir vėliaus, bet jau pačių kariūnų vadovaujami ir mokomi, tačiau jie jau nieku nepasizymėjo.

Dabartiniu metu stygų orkestro organizavimo darbu rimtai ėmėsi leit. Jaruševičius, kuris, turėdamas toje srityje daug praktikos (suorganizavo ir vadovavo 9 p. pulke stygų orkestrą) ir būdamas geras muzikas, jau spėjo suorganizuoti gan gerą stygų orkestrą iš 30 žmonių. Be to, visi muzikos instrumentai yra naujai atremontuoti ir manoma dar įsigyti keletas naujų instrumentų.

Stygų orkestre dalyvauja ne tik kariūnai, bet ir kariūnai — aspirantai. Savaitė, atliekamu metu, yra po 2-3 repeticijos. Bendrai, nors stygų orkestras ir neseniai suorganizuotas, tačiau jau gerai sugroja daug gražių dalykelių. Todėl manoma netrukus surengti pirmąjį savo debiutą.

St. Danilevičius.

1 gusarų D. L. E. K. J. R. pulko literatūros vakaras.

Balandžio mėn. 10 d. pulko kariai parodė, kad jie ne tik stengiasi atlikti savo tiesioginį uždavinį — pasiruošti būsimam žygiui į Vilnių, bet kiekvieną atliekamą valandą panaudoja ir gusarų kultūros ugdymo reikalams. Plačiai užsimota ir įvykdyta programa parodė, kad gusarai nori ir sugeba dirbti kultūros darbą. Ypatingai gerai buvo suvaidinta 2 veiksmyų operetė „Kaminrėtis ir malūnininkas“. Čia visi artistai parodė, kad jie ne tik moka nuoširdžiai pasidarbauti, bet turi ir reikalingą Dievo dovaną. Matyti, kad ir Kauno publika labai įvertina gražų gusarų darbą, nes didžiulė salė buvo sausakimšai prisirinkusios publikos užpildyta.

1 pėst. D. L. K. Gedimino pulkas.

Š. m. „Kario“ 14 Nr. „Kariuomenės gyvenimas“ skyriuje buvo įdėta sanit. pusk. M. Griniaus korespondencija apie 1 pėst. pulko karių biblioteką, kur pasakyta, kad „biblioteka turi per 3316 tomų knygų“.

Knygos suskirstytos sekančiai: „beletristikos 1000 tomų knygų, poezijos 300, gamtos mokslų 400, scenos veikalų 500 vaikų literatūros 200, karo mokslų 416, geografijos 200 ir bendrojo turinio 300“.

Nenorint klaidinti „Kario“ skaitytojų perdėtu knygų indeksu, o taip pat kariuomenės bibliotekoriaus, kuris, palyginęs gautą 1931 m. 1 pėst. pulko bibliotekos apyskaitą, nustebęs nepaprastu bibliotekos augimu, turiu pranešti, kad turėdamas tarnybinių reikalų šiame kovo mėn. pabaigoje nustačiau, kad 1 pėst. pulko karių bibliotekoje yra 2315 knygų.

Taigi, kaip matome, san. pusk. M. Grinius padidino biblioteką net 1001 knyga.

Dėl korespondento — san. pusk. Griniaus knygų klasifikacijos tenka taip pat abejoti, nes 1 pėst. pulko karių biblioteka persitvarko pagal dešimtinę klasifikacijos sistemą, bet dar tas darbas nebaigtas ir ne visos knygos suklasifikuotos.

Vl. P-kas.

3 artilerijos pulkas.

Balandžio mėn. 10 d. pulko karių kliube buvo pirmas artileristų karių literatūros vakaras. Vakaras prasidėjo švietimo vedėjo mjr. Sidzikausko įvado žodžiu, kuriame trumpai paminėjo prozos ir poezijos skirtumus. Be to, pabrėžė, kad

Mirė.

Š. m. kovo mėn. 15 d. Kaune, Mickevičiaus slėny, nusišovė 3 artilerijos pulko viršila Vladas Bogužas, kilęs iš Kėdainių apskr., Pernaravos val., Dugių km. Velionis palaidotas Kauno katalikų kapinėse.

šio vakaro dalyviai yra paprasti kareiviai, kurie, patekę kariuomenėn, gal kitas jų nemokėjo nei skaityti, nei rašyti, o dabar pradeda net patys rašyti ir pasirinkę savo kūriniam temą bei juos apdirbę patiekė savo draugams.

Literatūros dalį atliko 4 kareiviai, iš jų kiti jau seniau rašinėję mūsų karo spaudoje, o kiti dar tik neseniai pradėję savo plunksnos darbą.

San. virš. Margenis skaitė savo eiles „Jau priešas užpuolė mūsų mylimą šalį“, „Išsijant į karą“ ir „Į kovą“, apsakymėlius „Savanoris - talkininkas“, „Laisvės kovotojai“ — straipsnelį „Kalbos reikšmė tautai“ ir — feljetoną „Karas su čiučiola“. Vyr. pusk. Vitkus — savo kūrinį „Kariuomenė — jaunuomenės auklėjimo mokykla“. Vyr. san. pusk. Balčiūnas — „Kariuomenė ir jos šventės senovėje“ ir vys. pusk. Labašauskas — feljetoną „Vakarėlio nauda kultūriniam ir socialiniam kareivio gyvenime“.

Vakaro programa buvo gan turtinga ir įdomi. Salė buvo pilnutėlė prisirinkusi pulko karių.

Panašūs vakarai, be abejonės, viena naudingiausių ir įdomiausių žiemos pramogų, todėl reiktų kareiviams ir kareivėms kreipti dėmesio. Labai būtų pageidautina rengti panašius vakarus ir kitose kariuomenės dalyse.

San. virš. Margenis.

Kariuomenės teismo kronika.

1 pėst. pulko eil. Vaicekauskas Antanas 1931 m. gegužės 3 d. iš savo dalies pabėgo ir slapstėsi ligi gruodžio 19 d., kada, atlikdamas kitoje byloje sunkaus kalėjimo bausmę, pasisakė, jos esąs dezertyras. Kovo 31 d. sprendimu Vaicekauskas nubaustas 4 metais sunkaus kalėjimo ir atimtos iš jo teisės. Be to, jis turės sumokėti valstybės išdui 290 litų 40 c. už pražudytus pabėgime valdiškus daiktus.

— Naujokas Sadauskas Mikas buvo priimtas į karo tarnybą ir 1925 m. balandžio 28 d. turėjo atvykti į Panevėžio komendantūrą, o iš čia — į paskirtą kariuomenės dalį. Bet jis į komendantūrą neatvyko, o slapstėsi ligi 1931 m. gruodžio 31 d., kada policijos buvo sulaikytas ir pasodintas į kalėjimą. Sadauskas š. m. kovo 31 d. sprendimu nubaustas 1 metais 3 mėn. karo kalėjimo.

— 5 pėst. pulko eil. Marma Vincas, atlikęs 5 p. p. teismo skirtą bausmę, nutarė pailsėti. Taip jis 1931 m. gruodžio 24 d. savavališkai iš pulko pasišalino ir nuvyko į gimtąjį kaimą. Pagyvenęs namuos ligi š. m. sausio 21 d., pats laisvu noru grįžo į dalį. Kadangi Marma jau kartą už pasišalinimą (ne už pabėgimą) ir už valdiškų daiktų praleidimą buvo nubaustas tai šį kartą jam nebebuvo taikoma švelninančių nusikaltimų aplinkybių ir jis š. m. balandžio 4 d. nubaustas 2 metais karo kalėjimo.

— Jonas Martinaitis, gimęs Žeimelyje, gyvenęs Šiauliuose, turėjęs 3 bylas ir sėdėjęs kalėjime, atseit — matęs šilto ir šalto. Toks jis atvyko į 1 pėst. pulką. Nepatiko jam naujoji tvarka, varžanti laisvas bernužėlio rankas. 1932 m. sausio 17 d. spruko iš kareivinių ir pasileido į pasaulį vandrovoti. Taip jį vandrovojantį to pat mėnesio 26 d. sugavo policija. Š. m. balandžio 5 d. Martinaitis nubaustas 3 metais 3 mėn. sunkaus kalėjimo. Be to, atimtos iš jo teisės, kario vardas ir jis iš kariuomenės išmestas.

KARIUOMENĖS UGNIAGESIAI

IŠTRAUKA IŠ ĮSAKYMO KARIUOMENEI 1932 m. balandžio mėn. 6 d., Nr. 23, § 1. Rikiuotės sritis.

„Skelbiu Respublikos Prezidento akta 263 Nr.: „Aš, Antanas Smetona, Lietuvos Respublikos Prezidentas, pasiremdamas Lietuvos Valstybės ordinu, medaliu ir kitu pasižymėjimo ženklų įstatymu (Vyr. Žin. Nr. 343), 1-jo gusarų Didžiojo Lietuvos Etmono Kunigaikščio Jonušo Radvilos pulko viršila Antaną Tverlįoną apdovanoju Žustančių Geibėlmo Kryžium už tai, kad jis per Valstybės Teatro galimą, įvykusį 1931 metų

gegužės mėn. 14 dieną, savo drąsa ir sumanumu, gresiant gyvybei pavojui, iš ugnies apsiaustos vietos išgelbėjo kito asmens gyvybę. Kaunas, 1932 m. kovo mėn. 22 d. Pasirašė A. Smetona. Pasirašė Pulkininkas Giedraitis, Krašto Apsaugos Ministeris. Generolas leitenantas Kubiliūnas, Vyriausiojo Štabo Viršininkas“.

Potvynis Kauno mieste.

Atsimindami pereinamųjų metų nelaimingą ir nuostolingą potvynį, Kauno miesto ugniagesiai jau iš anksto sudarė „Ugniagesių štabą“ su brandmajoru (ugniagesių vadu) P. Maksimovu priešaky. IV. 5 d. iš pat ryto vanduo Nemune ir Nery pradėjo gan smarkiai kilti. Piliečių apsaugai buvo pareikalauta įgulos ugniagesių komandos: nuo 9.30 iki 6 val. — ryšių bataliono ir 3 art. pulko, nuo 16 val. iki 22 val. — 1 gus. pulko ir karo polic. mokyklos. Atvykę budėti į ugniagesių rūmus kariai buvo pavaišinti miesto savivaldybės: gavo po butelį alaus, dešros ir duonos. Ugniagesių dalis buvo pastatyta gatvėse prie gelbėjimo valčių, kiti liko atsargoje ugn. rūmuose. Vanduo greit atslūgo. III pamainos ugn. komandoms — aviacijos ir šarv. rinktinės — buvo įsakyta pasilikti savo kareivinėse, bet pasiruošti išvykti į miestą reikaliui ištikus. Apie 23 val. vanduo vėl pradėjo smarkiai kilti. Ugniagesių štabo viršininko padėjėjas paprašė įgulos brandinspektorių atsiųsti 2 komandas į miestą. Tačiau iššaukimas buvo atmainytas komandoms neišvažiavus. Vanduo vėl ir šį kartą jau galutinai nukrito. Kitų ugniagesių organizacijų (šaulių, geležinkeliečių ir savanorių) nariams neteko aktyviai prisidėti prie darbo. Jų atstovai budėjo ugniagesių rūmuose — štabe. Iš karių ugniagesių ypač pasidarbavo mjr. Baltrimas, kuris tą dieną buvo įgulos budėtojas, ltn. Levandauskas ir Sivyvauskas. Ugniagesių rūmuose buvo atsilankę miesto ir apskr. komendantas pulk. leit. Saladžius, miesto burmistras inž. Graurogkas, Valst. draudimo įstaigos valdytojas G. Feterauskas, miesto policijos vadas ats. kpt. Jankauskas. P. G. Feterauskas, kuris tuo pat metu yra Lietuvos ugniagesių sąjungos pirmininku, prie tos progos apžiūrėjo budėjančių rūmuose gusarų ugniagesių šarvuotę ir įrankius.

Kariuomenės ugniagesių VIII laida. Kovo 1—2 d. iš kariuomenės dalių paleista neribotų atostogų 397 apmokinti ugniagesiai, išėję Vyr. Štabo viršininko patvirtintą 104 valandų mokymo programą. Jų tarpe yra 6 vyr. puskarininkiai, 127 jaun. puskarininkiai, 80 grandinių ir 184 eiliniai. Daugiausia paruošė ugniagesių 8 pėst. pulko komanda (v-kas j. ltn. Juodis, padėjėjas viršila Brazinskas) — 51, 9 pėst. pulko komanda (v-kas j. ltn. Gudynas, pad. j. ltn. Gudaitis, vachmistras viršila Petrauskas) — 38 ir 1 pėst. pulko komanda (v-kas ltn. Statkevičius, pad. kapelm. Kulikauskas, vachmistras vyr. pusk. Siniakovas) — 37.

Atsarginiai išvyko: į Alytaus apskr. — 13, Biržų ap. — 16, Kauno ap. — 27, Kėdainių ap. — 16, Klaipėdos ap. — 15, Kretingos ap. — 6, Marijampolės ap. — 18, Mažeikių ap. — 23, Pagėgių ap. — 5, Panevėžio ap. — 36, Raseinių ap. — 11, Rokiškių ap. — 21, Seinų ap. — 7, Šakių ap. — 12, Šiaulių ap. — 62, Šilutės ap. — 6, Tauragės ap. — 17, Telšių ap. — 12, Trakų ap. — 6, Ukmergės ap. — 26, Utenos ap. — 23, Vilkaviškių ap. — 14 ir Zarasų ap. — 4. Be to, 1 ugniagesys išvyko į Rygos miestą.

Su anksčiau paleistais į atsargą kariais ugniagesiais apmokintų kariuomenės ugniagesių komandose atsarginių karių ugniagesių skaičius pasiekė dabar 1.952.

Savanoriai kūrėjai.

Panevėžio apskr. savanorių kūrėjų suvažiavimas. Balandžio mėn. 3 d. buvo Lietuvos kar. kūrėjų savanorių sąjungos L. K. Mindaugo Panevėžio skyriaus narių visuotinis metinis suvažiavimas.

10½ val., 4 p. p. orkestro lydimi, visi dalyviai organizuotai nužygiavo į Katedrą pamaldų išklaudyti. Po pamaldų, dalyvaujant aukšties vietos viršininkams ir visiems dalyviams, buvo suruošti savanorių pietūs. Pietų metu laiką pajvairino 4 p. p. dudų orkestras. Po pietų šaulių choras padainavo keletą liaudies dainelių.

15 val. buvo posėdis, kurį atidarė skyriaus pirmininkas p. Chodakauskas. Atsistojimu pagerbta 3 mirę skyriaus nariai.

Į darbo prezidiumą išrinkti: kap. Petkevičius, Plungė ir Repčys, sekretoriauti: Štandė, Klyšius ir Plevokas. Į garbės prezidiumą pakviesti ir vietos užėmė: gen. leit. Tamašauskas, 4 p. p. vadas gen. št. pulk. Griganavičius, apskr. v-kas p. Staškevičius, apskr. komendantas pulk. leit. Andrašūnas ir seniausias savanoris kūrėjas ats. viršila Žilys.

Pirmasis sveikina savanorių kūrėjų mylimas generolas Tamašauskas. Jis sveikino maždaug šiais žodžiais: „Man didelis malonumas dalyvauti šioj garbingoj savanorių šeimoj... Man, kaipo kariui savanoriui, norėtusi su jumis pasidalinti keletą minčių iš netolimos praeities... Buvo laikai, kada aš, gyvendamas ramų jaunystės gyvenimą, negalėjau suprasti iš kur atsirado kariuomenės ir kam jos reikalingos. Tačiau laikai parodė, kad jos yra reikalingiausios, ypač prisiminus mūsų praeities kunigaikščių: Gedimino, Mindaugo, Kęstučio ir Vytauto garbingus kovų laikus, kurie paliko neišdildomą atminimą ir mes jų narsumą, jų žygius ir siekius šiandien paveldėję turime... Nebereikalo dirbo Valančiai, Kudirkos ir kit., kurie siekė tų pačių tikslų, tų norų, kokių jūs, savanoriai, šiandien esatę pasiekę... Jūs ėjot į žūtbūtinę kovą atvaduoti savo tėvynę, nesigailėdami savo gyvybės, ir jūs laimėjot! Užtenka žvilgtterėti į jūsų garbingą sąjungą, kuricje matyti, kad jūs, ir taikos metu gyvendami, mokate suėję į bendrą sueigą prisiminti kovų laikus ir dabar stiprint dvasią praeities nuveiktų darbų vaisiais... Aš, sveikindamas jus, noriu palinkėti, kad jūsų kariška dvasia niekuomet neišnyktų, bet bujotų, stiprėtų, ruoštumėtės ateities nebaigtiems žygiams ir būtumėt visuomet vieningi... Nors metai iš metų savanorių eilės retėja, tačiau jų darbai ir žygiai niekuomet nebus pamiršti“... — Griausmingas valio išsiveržė iš savanorių kūrėjų krūtinų.

Sveikina 4 p. p. vadas gen. št. pulk. Griganavičius: „Šiandien sukako daugiau 12 metų, kai jūs, daugumoje būdami garbingoje Panevėžio bataliono eilėse, atvadavote šią vietą, kur šiandien ramiai suėję posėdžiaujat... Mums, mindaugiečiams, jūs, broliai savanoriai, esate labai brangūs, ypač, kad primenate tuos garbingus žygius, kuriuos jūs esate atlikę mūsų eilėse... Tegul liks mums pavyzdžiu auklėjant naująją kartą“... Savo kalboj taip pat pabrėžė norą, kad šiais metais į rengiamas pulko šventes ir kareivinių pašventinimo iškilmes atsilankytų juo didesnis savanorių kūrėjų skaičius.

Toliau sveikino: apskr. v-kas p. Staškevičius, V. V. S. Panevėžio skyriaus vardu mokyt. Micevičius, „Dainos“ ir užsienio lietuviams remti draugijų vardu p. Bielinis, „Mūsų Krašto“ redakcijos vardu mokyt. Daukas, Panevėžio apskr. šaulių vardu kap. Petkevičius. Raštu sveikino Panevėžio vyskupas ir katedros klebonas.

Apie valdybos veikimą pranešė pirmininkas p. Chodakauskas. Buvo reikštas pageidavimas glaudžiau bendradarbiauti su aero klišu.

Pasirinktas skyriaus šefas — Lietuvos Karalius Mindaugas, kurio vardu ir nutarta vadintis.

Už didelius nuopelnus Lietuvai, sąjungai ir Panevėžio miestui išrinkti skyriaus garbės nariais: generolas leit. Tamašauskas, ats. majoras T. Chodakauskas ir ats. pulk. leit. J. Variakojis.

Į naują skyriaus v-bą išrinkti: p. p. Chodakauskas, kap. Petkevičius, Pranculis, Balčas St. ir Kaminskas. Į revizijos k-ją: p. p. Liepā, Betkauskas ir Raziūnas. Į garbės teismą: p. p. Žilys, Požėla ir Ig. Taruška. Taip pat išrinkti 8 atstovai į suvažiavimą.

Nutarta pasveikinti: Respublikos Prezidentą, ministerį pirmininką, krašto apsaugos ministerį, Klaipėdos kr. gubernatorių, 4 p. L. K. Mindaugo pulką, L. K. K. Sav. s-gos centro valdybą, garbės narį ats. pulk. leit. Variakojį, Klaipėdos kr. komendantą, Panevėžio vyskupą, šaulių S-gą ir br. vilniečius.

Suvažiavimas baigtas Tautos himnu.

Vikrutis.

Barzdų šaulių būrys nuo pereinamųjų metų ypač smarkiai ėmė dirbti. Dabar nori pasistatyti savo namus, kurių lig šiol dar neturi. Visas vakarų ir kitų pramogų pelnas tam tikslui taupomas. Be to, visuomenėje renkamos aukos. Kovo 6 d. įsteigta atskira šaulių moterų grandis. Centūrijonas.

Lekėčiai. Būrys yra įsisteigęs 1932 met. Turi įsigijęs didelį žemės sklypą patogioj vietoj, sceną vaidinimams, futbolą ir biblioteką. Knygomis naudojasi ne tik vietos būrio šauliai, bet ir gretimų būrių šauliai ir visuomenė.

St. Povilaitis.

Panevėžys. Balandžio 3 d. Plukių priemiesty buvo 40 būrio susirinkimas. Susirinkime tarp kitko nutarta griežtai kovoti su teršiančiais šaulių varda.

Isteigta futbolo komanda ir išrinkti du sporto vadovai. Isteigtas drausmingųjų šaulių skyrius.

Būrio korespondentas L. L.

Šančių šaulių koncertas — balius. Balandžio m. 2 d. Kaune, Ateitininkų salė, buvo vyrų ir mišraus choro koncertas. Programą pradėjo vyrų choras. Pirmiausia sugiedojo 2 bažnytines giesmes: 1) „Tėve mūsų... Gruodžio“ ir 2) „Ave Maria“... Šios giesmės visiškai gerai atliktos. Po giesmių sudainuota 3 dainelės. Iš jų labiausiai svečiams patiko „Vaidilų rauda — J. Dambrausko“ ir „Noriu miego — J. Bendoriaus“.

Po vyrų choro sceną užėmė mišrus choras. Sudainuota 4 dainos. Svečiams labiau patiko „Pasisėjau žalią rūtą — Neimonto“ ir „Jau pravertos dvaro stonios — J. Dambrausko“.

Po trumpos pertraukos įvyko smuikų, violončelės ir fortepiono koncertas, šauliui Vl. Motiekaičiui vadovaujant. Atlikta per 7 įdomių muzikos dalykų. Visi griežti muz. dalykai svečiams labai patiko.

Pagalčiau dainavo dar vyrų choras.

Malonu pabrėžti, kad Šančių šauliai šio vakaro metu nepamiršo Vilniaus pasų registracijos ir šokių metu pardavinėjo Vilniaus geležinio fondo ženklelius. Sveikintinas ir sektinas pavyzdys.

Sirgaudis.

Marijampolė. Balandžio 2 d. 9 Marijampolės š. b. suruošė šeimynišką vakarą — koncertą, kuriame pirmą kartą pasireiškė šaulių choras. Šis choras dar jaunutis, nes sausio 24 d. buvo jo pirmoji rimta repeticija. Jį veda taip pat jaunutis dirigentas š. J. Jagėla, dar muzikos mokyklos mokinys, bet jau žinomas smuikininkas.

Per šį vakarą turėjo progos pasirodyti ir stygu orkestras tame pat būry organizuojamas.

Laisvė.

Liudvinavas. Balandžio 3 d. buvo būrio visuotinis susirinkimas. Rinktinės vadai laikė paskaitą ir atliko pratimus kaip apsisaugoti nuo chemiškų karo priemonių Tikrinant karišką pasirengimą, vadai reikalavo pagilinti žinias apie ginklus ir jų veiksmus.

Vargas.

Trakiškiai, Kalvarijos valsč. Balandžio 3 d. čia buvo būrio visuotinis narių susirinkimas. Nežiūrint į blogus kelius, susirinkime dalyvavo per 60 asmenų.

Rinktinės vadai laikė paskaitą apie cheminį karą ir atlikti reikalingiausieji pratimai.

Žibuoklė.

„KSS“ „Spielvereinigung“ 2:1. Balandžio 10 d. Klaipėdoj buvo futbolo rungtynės, kurios sukėlė visuotinį miesto gyventojų susidomėjimą. Rungėsi dvi stipriausios miesto komandos: iš vienos pusės vokiečiai, iš kitos lietuviai. Nenuostabu, kad visiems rūpėjo, kas nugalės. Pravartu pažymėti, kad apie šias rungtynes iš anksto buvo paskelbta visuose vietos laikraščiuose ir net pranešta per radio.

Rungtynės prasidėjo 14 val. 30 minučių. Oras buvo nekoaks — lijo, aikštė buvo šlapia. Bet žmonių apsilankė gausiai.

Žaidimą pradėjo „KSS“ (jos sąstatą sudarė 6 kariai ir 5 civiliai). Pirmas puslaikis baigėsi 1:0 „KSS“ naudai.

Antrą puslaik. „KSS“ žaidė prieš vėją. „Spielvereinigung“ nori atsilyginti. Žaidimas iš pat pradžios buvo nepaprastai gyvas. Antras puslaikis baigėsi 1:1. Tuo būdu visos rungtynės 2:1 „KSS“ naudai.

Vokiečiai buvo sudarę visą „chorą“, mėgino riksmu savuosius palaikyti ir energijos jiems priduoti. Ir iš tikrųjų, buvęs Klaipėdos meistris „Spielvereinigung“ dėjo visas pastangas atsilyginti.

Šių rungtynių laimėjimas net tik sportiška, bet ir morališka garbė. Į šias rungtynes buvo įtrauktas ir tautiškas jausmas. Nugalėdama „Spielvereinigung“-ą, „KSS“ užėmė Klaipėdos futbole pirmą vietą ir suteikė visiems lietuviams didelį džiaugsmą.

Juniorių rungtynės. Tą pačią dieną kareivinių kieme, kur įrengta patogi futbolo aikštė, buvo rungtynės tarp „KSS“ — juniorių ir vietos futbolo komandos „M. T. V.“. Ir mūsų jaunesnieji futbolistai pasirodė neblogi žaidėjai ir šias rungtynes laimėjo aukštu rezultatu 3:0. Vokiečius per abu puslaikiu buvo visai prispaudę.

Tą pačią dieną kareivinių aikštėj buvo dar vienos futbolo rungtynės, kurias mūsų kariai nemokamai žiūrėjo. Žaidė Klaipėdos „Bar-Kochba“ ir Juknaičių futbolo komanda. Paskutiniai buvo fiziškai stipresni, bet žaidimo technika buvo aukštesnė pas „Bar-Kochba“. Ji ir laimėjo rezultatu 5:1.

J. K.

Futbolas. Balandžio mėn. 9 d. Tauras AL žaidė prieš Makabi A. Rungtynės buvo pereinamojo pobūdžio. Po atkaklios kovos su nedideliu rezultatu — 2:1 (1:1) — rungtynes laimėjo Tauras ir pasiliko aukštojo lygoj. Balandžio 10 d. žaidė š. š. Kovas — LFLS. Šios rungtynės buvo užsilikusios nebaigtos dar nuo pr. metų. Rungtynes laimėjo LFLS su vieno golo persvera 5:4 (3:2). Rungtynės buvo labai šlapioj aikštėj, bet abi komandos parodė neblogą žaidimą.

Šarkis ruošiasi. Prieš netolimas bokso rungtynes (birželio 16 d.) su Šmelingu dėl pasaulio čempiono vardo Šarkis Žukauskas neseniai viešai pasirodė ringe Bostone. Buvo suruoštos parodomosios 4 roundų rungtynės, į kurias susirinko apie 10.000 žmonių. Šarkis buvo labai geroj formoj ir parodė žiūrovams savo kovos stilių. Jam priešais buvo parinkti trys boksininkai, kuriuos gana lengvai sumušė.

Dviračių sporto kalendorius. Dviračių sporte šiais metais numatyta surengti šias rungtynes: balandžio 17 d. sezono atidarymas lenktynių distancija 25 klm., balandžio 24 d. 60 klm. lenktynės, gegužės 6 d. 100 klm. lenktynės, gegužės 22 d. 100 klm. lenktynės Lietuvos pirmenybėms ir birželio lenktynės Kaunas — Klaipėda (apie 250 klm.).

Įdomus šachmatų turnyras Taline. Šio mėnesio pradžioj Taline buvo įdomus šachm. turnyras, suruoštas Vl. Mikėno atsilankymo Taline proga. Turnyre, be Mikėno, dalyvavo dar penki geriausi Estijos šachmatininkai: Estijos meistris Laurentijus, Talino čempionas Villardas, Friedemanas, Tūrnas ir Loropas. Mikėnas jau pirmame rate laimėjo pas Taliño čempioną, antrame rate vėl labai gražiu žaidimu nugalėjo Estijos meistrį Laurentijų (už šios partijos gražumą Mikėnas net gavo prizą). Vėliau dar vieną baigė lygiomis. Tik paskutiniame rate, netikėtai suklydęs, vieną partiją pralaimėjo prieš, palyginti, silpnesnį priešininką. Tai jam sutrukdė vienam užimti pirmą vietą, o teko I ir II vietas pasidalinti su lygų skaičių taškų gavusiu Friedemanu. Trečią vietą laimėjo Tūrnas. Įdomu, kad abu čempionai gavo paskutines vietas.

Ir šachmatininkų karalius pralaimėjo. Velykų švenčių metu Berne buvo šachmatų turnyras, kuriame dalyvavo trys šveicariečiai: prof. Negelis, dr. Felmis, Gigitis ir pasaulio šachm. čempionas Alechinas. Alechinui čia teko sensacingai pralaimėti prof. Negeliui. Pirmą vietą pasidalino Alechinas, prof. Negelis ir Felminis, gavę po 2 tašk. ir paskutinėj vietoj pasiliko Gilgis, nelaimėjęs nė vieno taško.

Mikėnas žaidė prieš 37. Balandžio 6 d. Taline Mikėnas žaidė šachmatais prieš 37 žaidėjus. Per 4½ val. 27 partijas laimėjo, keturias baigė lygiomis ir šešias pralaimėjo.

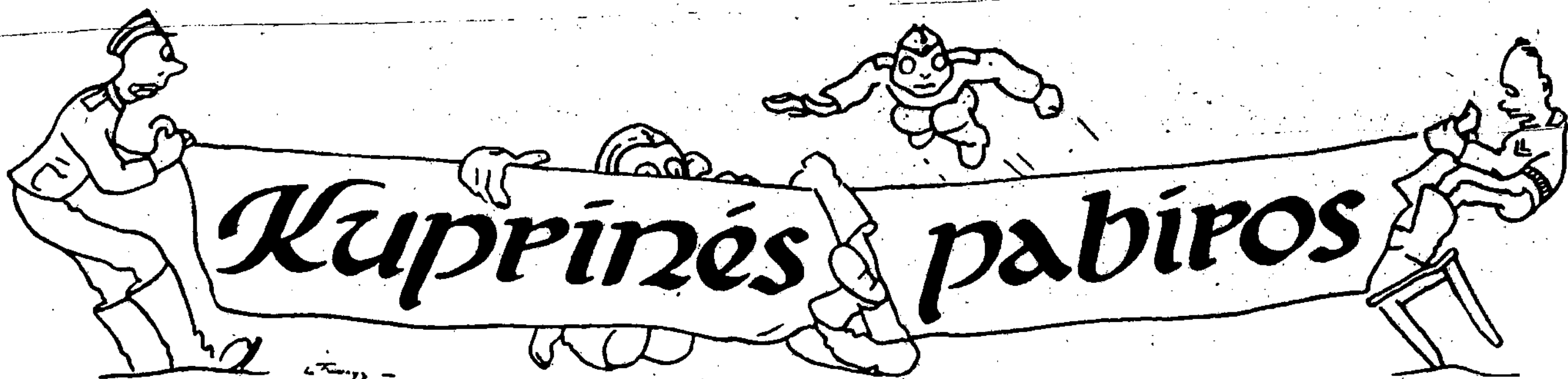
Naujas kulkosvaidžio modelis. Anglų laikraštis „Daily Harold“ praneša, kad anglų kariškos įstaigos išbandė ir neseniai pripažino tinkamais du naujus kulkosvaidžių modelius, kuriais netrukus bus pakeisti šautuvai visoj Britanijos armijoj.

Pirmas modelis pagamintas Vickerso. Jis sveria keliais svarais daugiau, negu paprastas šautuvas, ir gali iššauti per minutę apie 400-500 šovinių. Naujo kulkosvaidžio vartojimas ypatingo pasiruošimo nereikalingas. Šaudant galima vartoti jis, kaip šautuvas, prie peties arba ant kelių. Be to, jis yra žymiai taiklesnis, negu šautuvas.

Antras modelis pagamintas dano Madseno ir yra ne mažiau patogus ir taiklus, kaip Vickerso kulkosvaidis.

Palengva visa Britanijos kariuomenė manoma apginkluoti šitais naujais kulkosvaidžiais. Pirmiausia būsianti apginkluota kavalerija, o po to visose kulkosvaidžių kuopose seni modeliai būsiai pakeisti naujais, kadangi jie yra žymiai patogesni visais atžvilgiais ir dar geresni už sudėtingus seno tipo kulkosvaidžius. Paskutinėj eilėj tas naujas išradimas bus įvestas visose pėstininkų dalyse ir šautuvai eisiam... į archyvą, kaip netobulas ginklas.

„Sparnuoti“ šoviniai. Vokiečių inžineriui Gerlachui išradus šovinius, kuriais jis sukėlė didžiausią perversmą ballistikos moksle, anglai taip pat sukruoto ir, atsakydami, išrado šovinius su plieno smaigaliais, kuriais galima esą pramušti bent kokio storumo šarvus. Plieno išliejimo formulės anglai neskelbia ir, apskritai, visą išradimą laiko paslapy.

Kur dėti pinigėlius?

(Kareiviuko Raulo Rūko nuotykis).

J. Martinaičio karikatūros. Misinginio Mamonėlio žodžiai.

Džiaukimės su Rūku
Džiaugsmu jo gyvu —
Šiandie jis lituku
Gavo nuo tėvų.

(Žiūrėk prieš. 1).

Linksmu jo širdužėj.
Kaip per vestuves —
Spėkite, draugužiai,
Kur jis mus nuves?
Rūkas pinigėlių
Laukė per naktis —
Kokio gėrimėlio
Jis mums pastatys?
Apie Rūką brangu
Sukasi draugai —
Jo kišenėj žvanga
Slydūs pinigai.
Džiaugias Baltrus, Simas —
Bus šiandie „baltos“!
Kur gi tas leidimas
Iki dešimtos?

Bet štai Rūkas vienas
Drožia sau Kaunan —
Kas gi čia per krienas,
Pasakykit man?
Žengia Rūkas mano
Kažkaip išdidžiai —
Smagūs restoranai
Kvepia jam gardžiai.

(Žiūrėk prieš. 2).

Prieš tokią pagundą
Kaip čia išturėt!
Apetitas bunda —
Gai! pasižiūrėt?...
Ne, tegul jį šimtas,
Ir dar kartą ne —
Reikalas gan rimtas
Laukia jo Kaune!
Žengia jis, kaip senas —
Eisena daili —
Smūklės, restoranai
Jau užpakaly!

Štai komendantūra,
Štai jums ir „Karys“,
Žiūri — už jo durų
Jis besituris!

(Žiūrėk prieš 3).

Ko gi jam ten reikia,
Ko jis eina ten? —
Tuojaus viskas veikia
Jums išeis aikštėn!
Štai jisai išmoveris
Pro tas pat duris,
Kiša už rankovės
Kvitus čielus tris!

(Žiūr. prieš. 4).

Mūsų Rūkas žengia
Nuotaikoj linksmoj —
Dovana, mat, brangia
Pasiuntė namo!
Tai turės dabar jie
Džiaugsmo daug smagaus,
Nes idomų „Kari“
Kas savaitę gaus.
Džiaugsis tėvas, dėdės,
Pusė giminės,
Ir lig pat Kalėdų
Rūką jie minės.
Rūkas neužilgo
Gaus vėl pinigų —
Nu, tuomet pavilgio
Liks ir dėl draugų!

Dvi savaitės be daboklės.

„Eilini Petrutė, kada pagaliau tu
pasitaisysi? Aš turiu kiekvieną dieną
bausti dabokle“, klausia kuopos vadas.

„Atsiprašau, tamsta kapitone, jau
beveik 2 savaitės, kaip nebaudėte“.

„Kaip?“

„Gi aš tas dvi savaites sėdėjau da-
boklėje, o per tą laiką manęs nebaudė-
te“.

N.

Medicinos pagalba.

— Klausyk Piepaiti, kokius vaistus
pirašė tau pulko gydytojas?

— Pulko gydytojas tai nieko, bet
kuopos vadas be rašto davė 4 be eilės.

Atsiprašė.

— Meldžiamasis atleisk, kad pava-
dinau tamstą avigalviu. Mat, aš įsikarš-
čiuoju, o tada jau kas galvoj, tai ir
ant liežuviu.

Būtų idealus išradimas.

Kalbasi du kareiviai apie pažangą
karo technikos srity. Pirmasis sako: —
Jonai, ko tie žmonės dabar neišgalvoja
toj karo srity. Žiūrėk, vienas išrado
paraką be dūmų, antras dujas be spal-
vos ir skonio, lėktuvus be motorų.

Antrasis karys (dažnai gau-
naš valandų): — Aš dar vis laukiu
vieno idealaus išradimo.

Pirmas karys: — Na, kokio?

Antrasis karys: — Šautuvo
be svorio.

G. S.

Dvikovos senovės Lietuvoje.

Jau beveik išnykęs dvikovos paprotys buvo plačiai išsigalėjęs ir senovės Lietuvoje. — Čia paminėsiu keletą faktų.

Sūduvų vadas Skomantas, kovodamas su kryživiais, 1281 m. paėmė nelaisvėn žymų ricierį Liebenzelį. Skomantas belaisvį tiek gerbęs, kad net leisdavęs jį prie savo stalo valgyti. Kartą bevalgant vienas sūduvas ėmė belaisvį užgaulioti. Liebenzel'is skundėsis Skomantui: „Ar dėl to mane vaišini, kad tavo tarnai iš manęs tyčiotūsi?“ Skomantas atsakęs: „Aš pats nenkenčiu tokių juokų. Jei nori, kaukis, še kardą“. Kryživis, paėmęs kardą, susikirto su sūduvu ir būk tai dvikovoje jį nukirtęs.

1280 m. žemaičiai, nugalėję kalavininkus, paėmė nelaisvėn jų maršalką ir nusiuntė jį didžiajam Lietuvos kunigaikščiui. Kunigaikštis liepė kryživiui su vienu žemaičiu kautis. Dvikovoje maršalka žuvęs.

Dvikovų būdavo ir kovų metu. 1264 m. prūsai apgulė kryživius Bartenšteino pilyje. Tarp kryživių buvęs perkrikštytas Miligėdas, labai smarkūs karys. Prūsai norėjo šį perėjūną, kovojantį prieš savo brolius, nubausti. Tam tikslui vienas kareivis, išsiskyręs iš prūsų kariuomenės, iškviečia nenugalimą Miligėdą dvikovon. Miligėdas nukovė drąsuolį ir, atsigindamas nuo viso būrio jį puolusių prūsų, pasitraukė į pili. Betgi kitą kartą, iškvietę kautis, prūsai Miligėdą nukovė.

Atsitikdavo, kad kautynių metu susikaudavo vadai. 1291 m. žemaičiai užpuolė jų kraštą teriojusius kryživius. Žemaičių vadas Jasbutis susikovė su kryživių komendantu Žukšvert. Dvikovoj Jasbutis žuvęs, tačiau, kaip pasakoja kryživių kronika, iš žirgo virsdamas dar smogęs kardu ir kryživiui pirštą nukirtęs.

Keliais metais prieš Žalgirio kautynes Brandenburgo komendantas Markvard Zalzbach su kitais penkiais ricieriais susiginčijęs iškvietė 6 lietuvių bajorus dvikovon. Lietuviai kvietimą priėmė, bet dvikovos kažin kodėl neįvyko. S. Daukantas rašo, kad kryživiai pabūgę.

Latviai leidžia naują karo žurnalą. Iki šiol latviai leido kelis karo žurnalus. Dabar jie sujungiami į vieną, kuris vadinsis „Militarais Apskats“. Vyriausiuoju redaktorium paskirtas armijos štabo mokymo skyriaus viršininkas plk. Jeske, o skyrių: bendrojo ir pėstininkų — mokymo dalies vedėjas plk. ltn. Mednis, artilerijos — Vidžemės artilerijos pulko vadas plk. Šenfelds ir technikos — technikos divizijos štabo kpt. Alksnis.

Pirmasis naujo žurnalo numeris išeis šio mėnesio pabaigoj.

Bus lietuviška filma.

Balandžio mėn. 9 d. žemės ūkio rūmų salėje buvo pasitarimas lietuviškos filmos gaminimo reikalu. Susirinkime gausiai dalyvavo mokslo, meno ir visuomenės veikėjų atstovai. Tuo reikalu rūpintis išrinkta komisija, kuriai pavesta ištirti lietuviškos filmos gaminimo galimumus, išdirbti būsimoms filmoms gaminti bendrovės statutą, kuris turės būti patiekta tokiam pat susirinkimui apsvarstyti ir bendrovės steigėjams priimti.

Kariuomenės leidiniai.

S. K. BŪRIO VADO UŽRAŠŲ KNYGELĖ. Vyr. štabo spaudos ir šviet. sk. leidinys. Kaunas, 1932 m. 32 pusl.

S. K. ŠAUDYMO KNYGELĖ. Vyr. št. spaudos ir šviet. sk. leidinys. Kaunas, 1932 m. 8 pusl.

KAREIVIO VIRĖJAS. Kariuomenės virėjams ir maisto prižiūrėtojams vadovėlis. Kariuomenės intendantūros leidi-

nys. Kaunas, „Spindulio“ b-vės spaustuvė, 1932 m. 90 pusl. Kaina nepažymėta.

Knygelė bus naudinga ne tik virėjams, bet ją bus pravartu pasiskaityti kuopų vadams, ūkvedžiams, artelninkams ir kitiems kariuomenės dalių pareigūnams, turintiems reikalo su maisto gaminiu, produktų priėmimu ir laikymu. Čia duoda įvairių praktiškų nurodymų ir surinktos visos šioj srity veikiančios taisyklės. Knygelė įrišta į gražų praktišką viršelį.

Nauji leidiniai.

Lietuvos Gaisrininkas.

Mėnesinis ugniagesių laikraštis. 1932 m. Nr. Nr. 1 — 3. Kaunas, Rotušės aikštė, 6-a.

Pr. m. visos kariuom. ugn. komandose buvo gaunamas šis laikraštis, kai kur net po 8 — 10 egz. Laikraštis juo toliau juo labiau tobulinamas. Iš įdomesnių straipsnių minėtini: Nr. 1 — „Gaisrai nuo dizensekcijos“, „Žymus gaisras Štutgarto pily“ (su iliustracijomis, vienintelis straipsnis visoj mūsų spaudoj), Nr. 2 — „Dar apie darbo bendrinimą“, „Apšvietimo reikalu“, Nr. 3 — „Ir dar apie darbo bendrinimą“, „Ugniagesių apmokymo reikalu“, „Karių — ugniagesių (eilinių) mokymas“, „Fiziologiniai priešdujinės apsaugos pagrindai. Kronikoj gana pilnas organizacijų gyvenimo vaizdas. Šauliai — ugniagesiai smarkiai varo savo darbą kaime. Kariuom. ugniagesiai turi net savo atskirą puslapėlį. „Kiti apie mus“ — tai įdomus spaudos atsiliėpimų rinkinys. Čia registruojamos ir „padėkos“ ir „papekimai“, net ir griežti. „Ugniai atsparūs trobesiai kaime“ daugiau tiktu „Savivaldybių“ žurnalui. Atkarpoje eina Palangos ugn. k-dos v-ko E. Gutmano sulietuvinta drama „Vienas už visus, visi už vieną (iš latvių kalbos). Kariai — ugniagesiai turėtų remti ir skaityti „L. G.“ laikraštį.

VAIRAS. Mėnesinis kultūros žurnalas. 1932 m. balandžio mėn. 4 nr.

KULTŪRA. Mėnesinis mokslo, visuomenės ir literatūros žurnalas 3 nr.

ATEITIS. Mėnesinis moksleivių žurnalas 3 — 4 nr.

ŠVIESOS KELIAI. Moksleivių žurnalas 3 nr.

MISIJS. Iliustruotas mėnesinis misijų žurnalas 4 nr.

Paul Morand. GYVASIS BUDA. „Naujo žodžio“ b-vė, Kaunas. 1931 m. Nemokamas „Naujo žodžio“ priedas. Atskirai 2 litai.

Trumpai suglaudus šios knygos turinys toks. Prancūzas Renaud keliauja į Aziją ir patenka į Karastros karaliaus rūmus. Susidraugauja su princu Džali. Jam pasakoja apie Europą. Džali susidomi ir slaptai su Renaud pabėga į Europą. Atvyksta į Londoną. Renaud pasitraukia ir grįžęs į gimtinę miršta. Džali lieka vienas. Lanko universitetą. Stebi europiečių gyvenimą. Lieka nepatenkintas. Tampa apaštalu, asketu. Tačiau pasekėjų neturi. Tesukelia vien tik smalsumą. Paskum keliauja į Prancūziją. Susipažįsta su viena amerikiete. Ji tampa jo pasekėja ir drauge, bet greitai ji apleidžia ir grįžta į Ameriką. Ir Džali ten nukeliauja. Bet ten jis dar daugiau nusivilia. Meta apaštalavimą. Tampa paprastu darbininku, laikrodininko padėjėju. Pagaliau, sužinojęs, kad mirė jo tėvas, grįžta į Karastrą ir atsisėda į karaliaus sostą.

Knyga parašyta įdomiai. Jos autorius, Paul Morand, žinomas prancūzų rašytojas, keliauninkas, plačiai susipažinęs su Rytų gyvenimu. Taigi čia jis ir sugretina Vakarus ir Rytus, t. y. Europą ir Aziją, ir nagrinėja jų skirtumus.

Vertimas negeriausias. Daug yra kalbos klaidų, pilna korektūros klaidų. Popierius blogas. Bet ką padarysi. Retas mūsų tegalėtų skaityti šią knygą prancūzų kalba. Taigi turime tenkintis ir šiuo vertimu. Gaila, kad leidėjai nepasirūpino jo tobulumu.

Balti dantys

dare kiekvieną voida simpatišku ir gražiu. Dažnai tik vieną kartą išvalius dantis su puikiai gaivinančia dantų pasta — Chlorodont pasiekama nuostabaus dantų ir jų šoninio paviršiaus dramblio kaulo baltumo, naudojantis vien tik tam tikslui mūsų pagamintu dantų šepetuku — Chlorodont su specialiai įtaisytais dantims šeriais. Užsilikusios dantų tarpeliuose maisto liekanos, kurios paprastai ir yra blogo burnos kvapo priežastis, tuo būdu grynai išvalomos. Tikra tik mėlynaj žaliuose originaliuose įpakavimuose su antrašte Chlorodont. Pamėginkite pirmiau su viena tuba už Lit. 1-50; didelė tuba Lit. 2-50; gaunama visur.

Aisedora (Izidora) Dunkan. MANO GYVENIMAS. Atsiminimai. I dalis. Kaunas, 1932 m. 163 pusl. Vertė (iš kurios kalbos?) Jonas Norkus. Išleido „Septynetas Lelijų“. Spausdino kooperatyvinė „Raidės“ spaustuvė. Klišės dirbo „Spindulio“ cinkografija. Sukrauta „Spaudos Fonde“. Kaina 3 litai.

Ši geniali, sukūrusi naują mokyklą, pasaulinė šokėja savo šiai knygai įvado žodyje kukliai prisipažįsta, jog ją apėmusi baimė, kai jai pasiūlė parašyti šią knygą, nes iki tol ji nesiėmusi plunksnos darbo, kuris jai atrodęs labai nelengvas. Be to, jos nuomone, esą labai sunku bet kam apie save visą tiesą parašyti, nes esą: apie tave tavo bičiuliai yra vienos nuomonės, pats manai apie save kitaip, o priešai turi dar trečią nuomonę. Ypač, autorės nuomone, sunku esą visą tiesą apie save parašyti moteriai ir autorės nuomone: „...nė viena moteris apie savo gyvenimą mums neparašė visos teisybės. Įžymiųjų moterų autobiografijos yra ne kas kita, kaip išviršinio jų gyvenimo aprašymas, smulkmenos ir anekdotai. Jos nutyli savo džiaugsmo ir kančių didžiuosius momentus“.

Atsiminimų autorė, nenorėdama būti banali ir panaši į kitas moteris, viską kuo atviriausiai apie save ir apie pasitaikiusius jos kely asmenis pasisako. Kada autorė kalba apie savo intymiausius pergyvenimus, tas jos atvirumas atrodo jau lyg perdėtas ir peržengias įprastas moterų — žmogaus kuklumo ribas.

Nors savo pergyvenimus autorė aprašo kaleidoskopiškai, niekur ilgai neapsistodama, bet iš šios knygos skaitytojas gali pamatyti, koks šios genialios pasiryžėlės gyvenimas buvo turtingas džiaugsmiais, nusivylimais, triumfais ir nepasisekimais. Skaitydamas šiuos atsiminimus, žmogus stebėsi, kaip silpna mergaitė galėjo be lėšų ir be „gerų tetų bei dėdžių“ nugalėti tiek kliūčių ir iškilti į pasaulines garsenybes. Priėmė nuolat kartojamas išvadas, kad tvirtas pasiryžimas viską nugalėti. Be viso to, skaitytojų nustebins pasireiškęs autorės asmeny keistas mišinys: genialumo ir beveik sutampančio su beprotybe vaikiško naivumo. Bet jau seniai išminčiai yra pasakę, kad sunku esą atskirti, kur baigiasi genialumas ir kur prasideda beprotybė.

Knygos kalba gera, korektūros klaidų nedaug. Iliustracijos gražios ir gerai atliktos tik, man rodos, kad kai kurios neturi jokio ryšio, bent su I-ja šios knygos dalimi (pav., šokėjų Lilos Nikolskos ir Marijos de las Nieves atvaizdai), ir yra čia įdėtos vien patraukti nuogybių mėgėjus.

Moksleivių ir kareivių bibliotekoms netinka.

Frank Altmannsbacher. NAPOLEONO I MEILUŽĖ, GRAFAITĖ VALEVSKAITĖ (1812 m.). Istorinis romanas. Vertė (iš kokios kalbos?) E. Dervojedaitienė. 120 psl. 1932 m. M. Pustopedskio knygyno leidinys. Spausdė „Progresas“. Vilkaviškis. Kaina 2,50 lt.

Šiame veikalė aprašomi Napoleono I-jo karai ir jo nenusisekęs žygis į Maskvą, o lygiai ir lenkų pastangos, pasinaudojus tuometiniu Europos sukrėtimu, atvaduoti Lenkiją iš Rusijos, Prūsijos ir Austrijos jungo, įkinkant į lenkų vežimėlių patį Napoleoną.

Trys lenkų šulai: kunigaikštis Čartorijskis, kunigaikštis Juozas Poniatovskis ir kunigas Buzoni, tariasi, kaip čia patraukus Napoleoną Lenkijos interesų pusėn. Ir ką gi tie „valstybės“ vyrai sugalvoja? Nagi, pradėti nuo baltųjų vergių prekybos! Nutarė surasti gražiausią lenkaitę ir pakišti Napoleonui, kaip meilužę, ir per ją įgyti jo prielankumą Lenkijai. Čartorijskis pasisako jau radęs tokią mergaitę nusigėrusio grafo Valevskio gražuolės dukters Eleonoros asmeny. Reikšią tik Eleonoros tėvui duoti 100.000 rublių ir jai 500.000. Tam planui pritaria ir „dievobaimingas“ kunigas, o tėvas sutinka „tėvynės labui“ parduoti savo dukrelę! Ar ne šilta kompanijėlė?

Eleonora, tėvo verčiama, sutinka pasiaukoti, bet širdy nutaria nužudyti Napoleoną, kai tik jis pamėgins kėsintis atimti jai nekaltbę. Tačiau sutikusi Drezdene Napoleoną, pamilsta ir atsiduoda jam. Pamilusi Eleonora lydi Napoleoną į Maskvą ir bėgime iš Maskvos. Kelionėje tiek Napoleonas, tiek Eleonora kenčia didžiausią vargą ir skurdą. Napoleono galybė visiškai žlunga; jis atstatomas nuo sosto. Kartu žlunga ir visos lenkų viltys. Vadinas, mergaitė buvo parduota visai bereikalingai!

Romanas istoriškai teisingas. Tik nežinia, kokiems galams, ar autorius ar vertėjas, šalia tikrai istoriškųjų pavardžių: Poniatovskio ir Valevskio įdėjo iškraipytas ir Čartorijskį su Potockiu pavadino Čatorskiu ir Patokiu. Šiaip knygos kalba gera, bet korektūros klaidų gal ir perdaug.

Galvosūkių 14 nr. sprendimas.

Kardas. Vardas. Vadas.

Gerai išsprendė šie asmens: 1) L. Pinskytė (šnc.); 2) v. p. J. Kvieska (av.); 3) P. Budreika (KKDD); 4) v. p. Leipus (4 p. p.); 5) j. s. p. J. Kubelis (1 gus. p.); 6) eil. A. Rajackas (ŠRTK); 7) Alf. Šukevičius (Z.); 8) J. Velnėkis (P.); 9) v. p. Br. Sasnauskas (4 p. p.); 10) Alf. Ramonas (Z.); 11) J. Jurčys (V. š.); 12) V. Pažerskas (št.); 13) virš. J. Kotleris (8 p. p.); 14) v. p. Pliauskys (I p. div. št.); 15) J. Lukaševičius (Kl.); 16) gr. K. Kalenda (4 p. p.); 17) v. pol. Balnys (K.); 18) G. Miliūnas (šnc.); 19) T. Bitinas (šnc.); 20) A. Kotleris (III p. div. št.); 21) virš. J. Ivanauskas (8 p. p.); 22) St. Bružas (Ut.); 23) Tūlas Matas (8 p. p.); 24) P. Leonavičius (Prn.); 25) J. Metrikis (Skp.); 26) J. Sakalauskas (Drn.); 27) V. Dilka (K.); 28) J. Valevičius (Kbt.); 29) V. p. Vl. Jackūnas (av.); 30) v. p. Stp. Stasytis (ryš. b.); 31) v. p. P. Turčila (av.); 32) L. Briedis (V. š.); 33) Jankus (Čk.); 34) j. p. A. Paltarokaš (av.); 35) A. Stankus (Čk.); 36) v. p. K. Kazlauskas (4 p. p.); 37) K. Petukauskas (Btrm); 38) ats. j. p. Br. Jasiūnas (P.); 39) J. Jaščoldas (Vsl.).

Galvosūkis 16 nr.

(Vert. 1 tšk.)

I.

Piemuo dažnai mato, karalius retai, Dievas nematė ir nematys.

St. Bružas.

II.

Šarada.

Kas aš? — Kary, ar tu žinai?
Bet kam dar klaust? Juk aišku tai.
Aš tavo draugas kovoje,
Aš būtinas tikrai joje.

Mane jei skelsi tu per pus,
Be baimės gausi du žodžius.
Pirmasis — daiktas tai tošai,
Kurį pažįsti tu gerai.

Jisai kovoj yr reikalingas,
Be jo ir kitkas nenaudingas.
Antrai pakeisi daliai galą,
Dalyką gausi tu negerą.

Jisai nesantaiką vaizduoja,
Per jį ir žmonės vis dejuoja.
Tad tu, kary, jo nedaryki,
O dar ir kitą pamokyki.

J. V.

Klaidų atitaisymas.

„Kario“ 15 nr. įdėtame rašiny „Skraidykime sklandytuvais“ per klaidą neteisingai įdėtas 6 brėžinys, būtent, aukštelninkas. Todėl į šį brėžinį reikia žiūrėti apvertus laikraštį.

Jau XIV metal gyvuoja

„KARYS“

Ka jau įdė sava 6 m.	Valst. Centr. Knygynui 2. K a u n a s .	rti, tas rs“ yra lotas 8 lt. 1 lt.
Adr.: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė. „Karys“.		